

EESTI KÕRG- JA KUTSEHARIDUSE KVALITEEDIAGENTUUR

Kutseõppe kvaliteedi hindamine

Vana – Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli ehituse ja tsiviilrajatiste, materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) ning käsitöö õppekavarühmad hindamisaruanne

„Kutsehariduse kvaliteedi hindamine ja kindlustamine“

2019

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Üldosa	4
3. Ehitus- ja tsiviilrajatiste, materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) ning käsitöö õppekavarühmade analüüs hindamisvaldkondade lõikes	12
3.1 Õppekavad ja õppekavaarendus.....	12
3.2 Õppimine ja õpetamine	17
3.3 Õpetajad.....	35
4. Hindamiskomisjoni peamised järelused ehitus- ja tsiviilrajatiste, materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) ning käsitöö õppekavarühmade osas.....	39

1. Sissejuhatus

Kutseõppe kvaliteedi hindamise eesmärk on toetada õppimiskeskse koolikultuuri arengut ning suurendada kutsehariduse usaldusväarsust.

Kutseõppe kvaliteedi hindamine võimaldab

- koolil saada tagasisidet õppeprotsessi kvaliteedi kohta ja soovitusi selle arendamiseks ning kasutada sõltumatu välishindamise tulemusi kooli strateegilises juhtimises;
- informeerida huvigruppe (õppijad, töömaailm, riik, ühiskond laiemalt) kutseõppe vastavusest siseriiklike nõuete, arengukavaliste eesmärkide, töömaailma vajaduste ja õppijate ootustega.

Hindamiskomisjoni eesmärk on analüüsida õppe kvaliteeti õppekavarühmas ning anda analüüsi põhjal soovitusel õppe kvaliteedi parendamiseks. Hindamiskomisjoni analüüsi aluseks on õppekavarühma eneseanalüüs, õppe tulemuslikkuse näitajad õppekavarühma õppekavadel ning hindamiskülastusel kogutud andmed. Õppe kvaliteeti analüüsitakse hindamisvaldkondade kriteeriumide lõikes.

Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur (EKKA) moodustas hindamiskomisjoni, kuhu kuuluvad õppekavarühmale vastava valdkonna tööandjate esindajad ning kutseõppe eksperdid. Komisjoni liikmed on kinnitanud allkirjaga neile hindamise käigus teatavaks saanud informatsiooni konfidentsiaalsena hoidmise kohustust ja huvide konflikti puudumist. EKKA büroo on kooskõlastanud hindamiskomisjoni koosseisu kooliga. Kool kinnitas, et neil ei ole vastuväiteid hindamiskomisjoni liikmete osas.

EKKA juhataja 17.09.2019 korraldusega nr 1-19/88/2019 moodustati **hindamiskomisjon koosseisus:**

Ene-Mall Vernik-Tuubel	kutseõppe ekspert, kauaaegne kutseõppe ekspert, haridusametuste sisehindamise nõunik, komisjoni esimees
Marika Šadeiko	kutseõppe ekspert, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskooli projekti- ja arendusjuht, komisjoni sekretär
Viljar Vissel	tööandjate esindaja, Muinsuskaitseameti nõunik vallasmälestiste alal; EVM Konserveerimis- ja digiteerimiskeskus Kanut osakonnajuhataja
Tauro Pungas	tööandjate esindaja, Ferrum Fabrica OÜ osanik, juhatuse liige ja juhatuse esimees; praktikajuhendaja
Meelis Kann	tööandjate esindaja, Nordecon AS, kvaliteediprojektijuht, kvaliteediosakonna juhataja, hoonete divisjoni direktor

Lühike hindamisprotsessi ja külastuse kirjeldus

Hindamiskomisjoni liikmed läbisid EKKA korraldatud kutseõppe kvaliteedi hindamise koolituse. Komisjoni liikmed töötasid läbi kooli eneseanalüüsi aruande. Hindamiskülastust ettevalmistava koosoleku käigus koostas komisjon esialgse külastuskava, mis kooskõlastati kooli ja EKKA-ga. Komisjoni liikmed leppisid kooli eneseanalüüsi aruande põhjal kokku täpsustamist vajavad teemad ning sellekohased küsimused iga intervjuu jaoks. Komisjonis lepidi kokku tööjaotus ja ülesanded hindamiskülastuse ajaks.

Hindamiskülastus toimus 13.-14.11.2019. Komisjon viis läbi kõik ajakavas kokku lepitud vestlused ja tutvus kooli esitatud dokumentidega. Komisjon tutvus kooli õppekavarühmade õpikeskkonnaga, sh õppetöös kasutatavate seadmete ja vahenditega.

Komisjoni koosolekul lepiti kokku ülesanded aruande struktuuri osas ja komisjoni arvamuste põhjal koostati aruande esmane variant. Komisjon arutas liikmete seisukohti ja jõudis koostöös ühisele järeldustele, mis väljenduvad aruandes.

Aruande lõpliku variandi koostamisel arvestati kooli kommentaare. Komisjon esitas lõpparuande EKKAle tähtaegselt 01.06.2020.

2. Üldosa

Kooli kontaktandmed:

Direktor: Enn Roosi

Kooli aadress: Hariduse 2, Vana Vigala, Märjamaa vald, Rapla mk.

Telefon: +372 4824 545

E-post: kool@vigalattk.ee

Koduleht: <https://www.vigalattk.ee/>

Hindamise korralduse kontaktisik koolis (nimi, amet, telefon, e-post):

Kalju Vedam, ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, +372 5694 1087,

kalju.vedam@vigalattk.ee

Kai Hermann, käsitööerialade osakonna juhtivõpetaja, +372 5693 9082,

kai.hermann@vigalattk.ee

Kooli eripära, missioon, visioon, väärtused, arengukava peamised eesmärgid

Vigala Põllutöökool loodi 01.05.1920. a. Lääne Maavalitsuse poolt Vana-Vigalas. 1998. a. nimetati kool ümber Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooliks. 1999 a. sügisest lõpetati koolis põllumajanduslike erialade õpetamine ja asuti kooli ümber profileerima.

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool tagab kutseõppe taseme-, ümber- ja täiendusõppijale, hariduslike erivajadustega õpilastele, kvaliteetse õpikeskkonna ja loob kooli õppevaldkondades õppijaile elukestva õppe võimalused (vt. õppekavade nimekiri). Jätksuutliku õppe alustalaks on pidevas arengus õppemethodika ning korraldus, õpitaristu, kvalifitseeritud ja motiveeritud õppe- ning tugipersonal.

Kooli visioon, missioon ja väärtused:

Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli **missioon** on kindlustada õppija areng kvaliteetses kutseõppes ning kujundada tema valmisolek elus ja tööturul toimetulekuks vastavalt igaühe eeldustele ja võimetele.

Kooli visioon: Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool on tuntud ja tunnustatud innovaatiliste õppesuundadega, kaasaegsete õppetingimustega ja kvalifitseeritud õpetajaskonnaga konkurentsivõimeline kutseõppeasutus, kes suudab pakkuda elukestvas õppes soovi ja võimetekohast haridust paljudele sihtrühmadele.

Põhiväärtused:

Kvaliteet – õppetöö protsessi juhitakse läbi uuenduslike meetodite ja pideva arendustöö, mis võimaldab kutseõppe läbinutel töötada kõrget kvalifikatsiooni nõudvatel töökohtadel.

Kättesaadavus – õppimisvõimaluste tagamine kõigile soovijatele materiaalse baasi, olme ja majutusvõimaluste olemasolu tagamisega erinevate vajaduste ja eeldustega õppijatele.

Efektivsus - õppeprotsessis ja kooli tegevuses on sisse viidud efektiivse majandamise ja ressursikasutuse printsiip, mis võimaldab oluliselt tõsta õppetöö kvaliteeti.

Konkurentsivõimelisus – kooli tegevus on suunatud läbi arendustöö, suhete koostööpartneritega, tööturuvajadustele orienteerituse ning paljude sihtgruppide vajadusi ning võimeid arvestava ja kvaliteetse õppeprotsessi konkurentsivõime tõstmiseks nii kutsekoolide kui ka üldhariduskoolide hulgas.

Eesmärgistatus – läbi arengukavas püstitatud lühiajaliste ja pikaajaliste eesmärkide saavutamise ning planeeritud tegevuse kaudu tagada visiooni täitmine ettenähtud perioodil.

Koostöö – toimivad partnerlussuhted tööandjate, üldhariduskoolide, teiste kutsekoolide, kõrgkoolide ja muude kutseharidusega seotudorganisatsioonidega nii Eestis kui välismaal.

Kooli tunnuslause: Kool kõigile!

2016 – 2020 arengukava perioodi üldeesmärk:

Kvaliteetne, mitmekesine ja EÕS-i põhimõtetele vastav arenev õpikeskkond õppimisvõimalustega erinevatele sihtrühmadele ja õppijatele. Õppe- ja kasvatusprotsessi tõhusus ning kvaliteet vastavalt kehtivatele normidele, põhimõtetele ja heale tavale.

24.09.2019 seisuga oli koolis 296 õpilast ning töötas 65 töötajat, neist 41 viib läbi pedagoogilist tööd. Õppetöö toimub kolmes hoones ja õpilaste kasutuses on kaks õpilaskodu. Õppe- ja majutusbaas on renoveeritud Euroopa Liidu Regionaalfondi (ERF) ja Eesti Vabariigi investeeringute toel.

Kooli eripära:

- kool asub rahulikus ja looduslikult kaunis kohas, mis loob õpilastele turvalise keskkonna;
- vabariigis üks suurema HEV (hariduslike erivajadustega) õpilaste arvuga (83 õpilast, ca. 30% õpilaste koguarvust) koole ja eriala valikuga (abikokk, kokk, abikelner, köögiabiline, ehitusviimistlus, puukäsitöeline, puhastus- ja kodumajandus, puhastusteenindaja abilise, automaaler, autopleksepp-komplekteerija, pindade hooldaja ja rehvidehnik, kondiiter, pagar). Nende hulgas TÕK (toimetuleku õppekava) alusel puhastusteenindaja abilise erialal õpib 12 õpilast ja köögiabilise erialal õpib 12 õpilast;
- käitumisprobleemidega õpilaste (8. ja 9.klass) õpetamine ja kasvatamine (19 õpilast);
- kutseõpe Eestis väheõpetatavatel erialadel: sepatöö, keraamik, sõiduauto diagnostik;
- koolil on olemas kogemus teisest rahvusest õppijate õpetamiseks.

Tabel 1. Ülevaade hindamisperioodil kasutusel olnud õppekavadest ja õppijate arvust *allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne*

Õppe-kava-rühm	Õppekava tase esmaõppe/jätkuõppe	Staatus	Õppekava eest vastutav isik	Õppijate arv seisuga						
				01.10 2013 / 14 õ.-a.	01.10 2014 /15 õ.-a.	01.10 2015/ 16 õ.- a.	1.10 2016 / 17 õ.-a.	01.10 2017 / 18 õ.-a	01.10 2018 /19 õ.- a.	25.0 9 / 20 õ.-a.
Ehitus ja tsiviil-rajatised	Ehitus- viimistlus 4. tase, kutse-	Avatud	Kalju Vedam, puidu- ja ehituserialade osakonna	**	**	**	36	27	28	26

Kutseõppe kvaliteedi hindamisaruanne

	keskharidus õpe, EHS 138657, 120 ÕN		juhtivõpetaja, kalju@vigalatt k.ee							
Ehitus ja tsiviil-rajatised	Maaler, 4.tase, esmaõpe, EHS 151719, 60 EKAP	Avatud	Kalju Vedam, puidu- ja ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, kalju@vigalatt k.ee	***	***	***	***	***	***	***
Ehitus ja tsiviil-rajatised	Pottsepp-sell, 3.tase, esmaõpe, EHS 208417, 30 EKAP	Avatud	Kalju Vedam, puidu- ja ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, kalju@vigalatt k.ee	**	**	**	**	**	**	7
Ehitus ja tsiviil-rajatised	Ehitus-viimistlus 4. tase, kutse-keskharidus õpe, EHS 84439, 180 EKAP	Ei ole avatud	Kalju Vedam, puidu- ja ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, kalju@vigalatt k.ee	18	21	29	10	1	*	*
Ehitus ja tsiviil-rajatised	Ehitus-puusepp kutseõpe põhikoolis ja gümnaasiumis, EHS 81446, 20 ÕN	Ei ole avatud	Kalju Vedam, puidu- ja ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, kalju@vigalatt k.ee	16	23	24	13	*	*	*
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	Mööbli-restauraator 4.tase, esmaõpe, EHS 153566, 120 EKAP	Avatud	Kalju Vedam, puidu- ja ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, kalju@vigalatt k.ee	**	**	**	18	22	23	23
Materjalide töötlemine (klaas, paber,	Puidu-käsitöölise, tase 2, kutseõpe põhikoolis ja gümnaasiumis, 20,5 EKAP	Avatud	Kalju Vedam, puidu- ja ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, kalju@vigalatt k.ee	**	**	**	9	17	10	19

Kutseõppe kvaliteedi hindamisaruanne

plast, puit)										
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	Mööbli-restauraator (pehme mööbli valmistaja), 4.tase, esmaõpe, EHIS 120262, 30 EKAP	Ei ole avatud	Kalju Vedam, puidu- ja ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, kalju@vigoalatt k.ee	2	1	5	22	*	*	*
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	Mööbli-restauraator (pehme mööbli valmistaja), 4.tase, esmaõpe, EHIS 120261, 30 EKAP	Ei ole avatud	Kalju Vedam, puidu- ja ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, kalju@vigoalatt k.ee	15	36	19	***	*	*	*
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	Tisler, 4.tase kutsekeskharidusõpe, EHIS 138658	Ei ole avatud	Kalju Vedam, puidu- ja ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, kalju@vigoalatt k.ee	***	***	***	***	***	*	*
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	Tisler (puittoodete viimistleja), põhihariduse nõudeta, EHIS 81331, 20 ÕN	Ei ole avatud	Kalju Vedam, puidu- ja ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, kalju@vigoalatt k.ee	1	*	*	*	*	*	*
Käsitöö	Puukäsitöölise 4.tase, esmaõpe, EHIS 209199, 120 EKAP	Avatud	Kalju Vedam, puidu- ja ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, kalju@vigoalatt k.ee	**	**	**	**	**	**	***
Käsitöö	Puu-käsitööline,	Avatud	Kalju Vedam, puidu- ja	**	**	**	**	**	5	***

	3.tase, esmaõpe, EHS 194091		ehituserialade osakonna juhtivõpetaja, kalju@vigalattk.ee							
Käsitöö	Keraamik, 4.tase, esmaõpe, EHS 208576, 120 EKAP	Avatud	Kai Hermann, kunsti- ja käsitööerialade osakonna juhtivõpetaja, kai.hermann@vigalattk.ee	**	**	**	**	**	**	14
Käsitöö	Sepp, 4.tase, esmaõpe, EHS 151843, 120 EKAP	Avatud	Kai Hermann, kunsti- ja käsitööerialade osakonna juhtivõpetaja, kai.hermann@vigalattk.ee	**	**	**	14	16	19	22
Käsitöö	Kivitöö (looduskivi ehituslik ja kunstiline kasutamine), 4.tase, esmaõpe, EHS 120258, 60 EKAP	Ei ole avatud	Kai Hermann, kunsti- ja käsitööerialade osakonna juhtivõpetaja, kai.hermann@vigalattk.ee	***	***	***	17	*	*	*
Käsitöö	Sepatöö, 4.tase, esmaõpe, EHS 85755, 80 ÕN	Ei ole avatud	Kai Hermann, kunsti- ja käsitööerialade osakonna juhtivõpetaja, kai.hermann@vigalattk.ee	**	**	**	1	*	*	*
Käsitöö	Sepatöö 4.tase, esmaõpe, EHS 85332, 80 ÕN	Ei ole avatud	Kai Hermann, kunsti- ja käsitööerialade osakonna juhtivõpetaja, kai.hermann@vigalattk.ee	3	6	18	10	1	*	*
Käsitöö	Sepatöö 4.tase,	Ei ole avatud	Kai Hermann, kunsti- ja	***	***	*	*	*	*	*

	kutsekeskharidusõpe, EHS 85329, 120 ÕN		käsitööerialade osakonna juhtivõpetaja, kai.hermann@vigalattk.ee							
Käsitöö	Sepatöö (metalli sepi töötlemine) 4.tase, 40 ÕN, EHS 85722	Ei ole avatud	Kai Hermann, kunsti- ja käsitööerialade osakonna juhtivõpetaja, kai.hermann@vigalattk.ee	0	12	1	1	*	*	*

vastuvõtt lõppenud

** vastuvõtt polnud veel avatud

*** õppegrupp ei täitunud

Tabel 2. Ülevaade analüüsis käsitletavatest õppekavadest allikas: *kooli eneseanalüüsi aruanne*

Õppekavarühm	Õppekava	Rakenduse aasta	Õppvorm	Staatus	Õppekava juht
Ehitus ja tsiviilrajatised	Ehituspuusepp, kutseõpe põhikoolis ja gümnaasiumis EHS 81446 20,5 EKAP	2012 - 2016	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava suletud	Kalju Vedam
Ehitus ja tsiviilrajatised	Ehitusviimistlus, 4. tase, kutsekeskharidusõpe, EHS 138657, 180 EKAP	2015	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava avatud	Kalju Vedam
Ehitus ja tsiviilrajatised	Ehitusviimistlus, 4. tase, kutsekeskharidusõpe, EHS 84439, 180 EKAP	2010 – 2015	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava suletud	Kalju Vedam
Ehitus ja tsiviilrajatised	Maaler, 4.tase, esmaõpe EHS 151719, 60 EKAP	2017 -	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava avatud	Kalju Vedam
Materjalide töötlemine	Mööblirestauraator, tase 4, esmaõpe, EHS 153566, 120 EKAP	2016 -	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava avatud	Kalju Vedam

(klaas, paber, plast, puit)					
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	Mööblirestauraator (pehme mööbli valmistaja), tase 4, esmaõpe, EHS 120261, 30 EKAP	2013 – 2017	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava suletud	Kalju Vedam
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	Mööblirestauraator (pehme mööbli valmistaja), tase 4, esmaõpe, EHS 120262, 30 EKAP	2013 – 2017	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava suletud	Kalju Vedam
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	Puidukäsitööline, kutseõpe põhikoolis Direktori k/k 1-2/09 06.02.2019 20, 5 EKAP	2016 -	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava avatud	Kalju Vedam
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	Tisler, 4.tase kutsekeskharidusõpe, EHS 138658, 180 EKAP	2013 - 2017	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava suletud	Kalju Vedam
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	Tisler (puittoodete viimistleja), põhihariduse nõudeta, EHS 81331, 30 EKAP	2013 – 2016	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava suletud	Kalju Vedam
Käsitöö	Sepp, tase 4, esmaõpe, EHS 151843, 120 EKAP	2016 -	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava avatud	Kai Hermann
Käsitöö	Sepatöö, tase 4, esmaõpe, EHS 85332, 120 EKAP	2012 - 2017	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava suletud	Kai Hermann
Käsitöö	Sepatöö, tase 4, esmaõpe, EHS 85755, 120 EKAP	2013 - 2017	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava suletud	Kai Hermann
Käsitöö	Sepatöö (metallise pisitöötlemine), tase 4, esmaõpe, EHS 85722, 60 EKAP	2012 - 2017	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava suletud	Kai Hermann

Käsitöö	Kivitöö, tase 4, kutseõpe, EHS 120258, 60 EKAP	2015 - 2017	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava suletud	Kai Hermann
Käsitöö	Puukäsitööline, tase 3, esmaõpe, EHS 194091, 60 EKAP	2018 -	Statsionaarne, koolipõhine	Õppekava avatud	Kalju Vedam

Lisaks tabelis välja toodud õppekavadele rakendusid ÕKR-s 2019-20 õ.a. sügisest kaks uut täiskasvanud õppurile suunatud kutseõppe õppekava: keraamik, tase 4 ja puukäsitööline, tase 4.

Tabel 3. Hinnatavate õppekavarühmade õppekavadel alustanute ja lõpetanute arvud õppeaastate kaupa allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne

Õppekava	2013/ 2014 õ.-a.		2014/ 2015 õ.-a.		2015/ 2016 õ.-a.		2016/ 2017 õ.-a.		2017/ 2018 õ.-a.		2018/ 2019 õ.-a.		2019/ 2020 õ.-a.	
	alus tan ud	lõpe tan ud	alus tan ud	lõpe tan ud	alus tan ud	lõpe tan ud	alus tan ud	lõpe tan ud	alus tan ud	lõpe tan ud	alus tan ud	lõpe tan ud	alus tan ud	Lõp etan ud
Ehitus- viimistlus	7	4	9	5	19	4	13	8	13	10	12	7	9	
Mööbli- restau- raator	**	**	**	**	**	**	12	0	11	9	14	9	13	
Mööbli- restau- raator	14	10	25	20	23	21	12	11	*	*	*	*	*	*
Ehitus- puusepp	22	*** *	24	*** *	24	*** *	14	*** *	*	*	*		*	
Puidu- käsi- tööline	**		**		**		10	*** *	21	*** *	10	*** *	19	
Sepp	**	**	**	**	**	**	8	0	11	4	12	4	14	
Sepatöö	0	3	5	0	10	3	*	3	*	*	*	*	*	
Sepatöö (metallise pistöötle mine)	0	4'	9	0	0	0	*	0	*	*	*	*	*	
Kivitöö	***	***	***	***	***	***	10	6	*	*	*	*	*	
Puukäsi- tööline, tase 3	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	5	5	***

* vastuvõtt lõppenud

** vastuvõtt polnud veel avatud

*** lõpetamine ei sõltu Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskoolist, kuna õpilased on Vana-Vigala Põhikooli nimekirjas. Vana-Vigala Põhikoolis koolikohustuste mittetäitmisel suunatakse õpilased

teise kooli ning õpilasel ei ole võimalik enam ka kutseõppes osaleda, seetõttu kustutatakse õpilane ka Tehnika- ja Teeninduskooli nimekirjast.

“ 2013.a kaotas kutsestandard kehtivuse ning kutseeksamit ei olnud võimalik sooritada. 2013.a lõpetanud, kes soovisid kutseeksamit sooritada, tegid seda koos 2014. aasta lõpetanutega

Kooli enesehindamise aruandest selgus ning koolis läbiviidud vestlustel kooli direktori, õppedirektori ja arendusjuhiga leidis kinnitust, et sisehindamine toimub kolmel tasandil: õppekavarühm, osakond ja kool. Igal õppeaastal, lähtuvalt sisehindamise tulemustest ja analüüsist, seatakse õppeaastaks uued eesmärgid. Kehtiva arengukava (2016 – 2020) perioodil ei ole terviklikku sisehindamist läbi viidud, kuid igal aastal analüüsitakse arengukava täitmist ning planeeritakse vajalikud parendustegevused järgmiseks aastaks. Terviklik sisehindamine on planeeritud läbi viia 2019/2020. õppeaastal. Koolikülalastusel läbiviidud vestlustest direktori, õppedirektori, õpetajate, tugipersonali, vilistlaste ning õpilastega selgus, et koolis tervikuna sh. hinnatavates õppekavarühmades kasutatakse ning toimib pideva parendamise (Demingi ringi) põhimõtte.

3. Ehitus- ja tsiviilrajatiste, materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) ning käsitöö õppekavarühmade analüüs hindamisvaldkondade lõikes

Hindamisvaldkonnad on:

- õppekavad ja õppekavaarendus,
- õppimine ja õpetamine,
- õpetajad.

3.1 Õppekavad ja õppekavaarendus

Hindamiskriteeriumid

1. Õppekavaarendus on eesmärgistatud, süsteemne ja juhitud; õppekavasid koostatakse ja arendatakse arvestades õppijate ja tööturu koolitusvajadust;
2. Õppekavade moodulite rakenduskavades on õpe kavandatud arvestades õppijate eripäraga, õppesisu ja -meetodid ning hindamiskriteeriumid ja -meetodid toetavad õppijat õpiväljundite saavutamisel ja võtmepädevuste arendamisel.

Analüüs

ÕPPEKAVADE ARENDUS

Õppekavaarendus on vastavuses kooli üldiste arengukavalist eesmärkidega. Õppe- ja kasvatustöö on arengukavas 2016-2020 eesmärgistatud järgmiselt: „**Tagada kaasaegne õppeprotsess ja eluage õppe võimaldamine läbi uueneva õpikäsitluse ning hindamismetoodika, õpetaja rolli kaasajastamise, IT kasutamiskultuuri süvendamise ja koostöövõrgustike arendamise osapoolte vahel. Kutsehariduse omandamise ja tööellu suundumise kindlustamine nõrgema konkurentsivõimega sihtgruppidele läbi tugiteenuste arendamise**“. Koolile tervikuna kehtestatud eesmärgid on kohustuslikud kõikidele õppesuundadele ja õppekavarühmadele. Eesmärgi saavutamiseks kavandatud tegevustes on mitmeid otseselt õppekavade arendamisega seotud

tegevusi: uute õppekavade koostamine ja täiendamine erinevate spetsialiseerumisvõimalustega; täiskasvanute täiendus- või ümberõppe pakkumine; erinevate õppevormide ja -viiside (mittestatsionaarne õpe, e-õpe) võimaldamine ning edasiarendamine; VÕTA arvestamise arendamine; õpiväljundite (eesmärkide) saavutamine läbi õppe sisu ja mahu kooskõla ning õppeainete integratsioon õppeprotsessis; tööandjate kaasamine õppekava, õppemetoodika ja õppebaaside arendusse jm. Selliselt on tagatud õppekavade ühtlane areng kogu õppeasutuses ja võimalus õppekavaarendusliku tegevusega seotud kogemuse ülekandeks erinevate õppekavarühmade vahel.

Vana-Vigala TTK eripäraks on kutseõppe vähe õpetatavatel erialadel ja õppimisvõimaluste pakkumine väiksema konkurentsivõimega õppijatele. Käsitöö õppekavarühmas õpetatakse sepatööd 2019/20. õppeaastal peale Vana-Vigala TTK veel vaid Kopli Ametikoolis ning õppekava puukäsitöeline järgi toimub õppetöö ainult Vana-Vigalas. Keraamiku õppekava on veel Kuressaare Ametikoolis ning Olustvere TMK-s. Materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) õppekavarühma õppekava mööblirestauraator järgi toimub kutseõppe ka Haapsalus, Järvamaal, Tartus, Valgamaal, Võrumaal. Vana-Vigala TTK-l on pikaajaline kogemus erivajadustega õpilaste õpetamisel: intellektipuudega õpilasi õpetatakse 2003. aastast, käitumisprobleemidega õpilasi 2013. aastast. HEV õpilasi hinnatavates ÖKR-ides vt. alljärgnev tabel.

Tabel 4. HEV-õpilasi õppekavadel allikas: Haridussilm ja kooli eneseanalüüsi aruanne

Õppekava	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19
Ehitusviimistlus	20	22	22	18	16
Puidukäsitöeline (kutseõpe põhikoolis)	-	-	-	17	10
Puukäsitöeline	-	-	-	-	5

Koostatud on õppekavu erineva haridustasemega, erineva intellektuaalse võimekusega, erineva sotsiaalse taustaga õpilastele.

Täiendusõppe kursusi ÖKR-ides ehitus ja tsiviilrajatised ja materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) ei ole hinnataval perioodil toimunud. Puidutöö ja ehituse erialade osakonna õpetajaskond oli kujunemisjärgus. Käesoleva õppeaasta alguses kuulutati välja puidu treimise 40-tunnine kursus, sellega on 2019. a. novembris alustatud (osalejaid 12). Koolitaja on OÜ Palgiküla mööbelsepp.

Käsitöö õppekavarühmas on 2017. aastal toimunud täienduskoolituskursus “Sepapihtide valmistamine”, 24 akadeemilist tundi, osalejad olid 5 Viljandi Kultuuriakadeemia rahvusliku metallitöö eriala õpilast. Kursus oli ettevalmistus kutseeksami sooritamiseks. Ka käsitöö õppekavarühmas on täiendusõppekursuste senine tagasihoidlik läbiviimine tingitud kutseõpetajate nappusest. Aruandeperioodil on käsitöö õppekavarühmas esmaseks eesmärgiks olnud õppetöö kvaliteedi tõstmine, osakonna töö tõhustamine, sh õppekavade tutvustamise kontseptsiooni väljatöötamine, vilistlaste/praktikute kaasamine õppetöösse. Täiendusõppe arenguvaate ja strateegia väljatöötamist soovitati eelmistes õppekavarühmade hindamistulemustes, akrediteerimisaruandes. Õpetajate enesetäiendamisel aruandeperioodil on arvestatud ka sellega, et enesetäiendamise tulemusena oleksid õpetajad valmis ette valmistama ja läbi viima täiendusõppe kursusi. Täna on täienduskoolitustega alustatud: on käimas 48-tunnine käsitöö õppekavarühma sepatöö baaskursus, sihtrühm erialase tasemekoolitusest täiskasvanud, keskkaridusest täiskasvanud ja aegunud oskustega elanikkond vanuses 50+.

Õppekavade arendust koolis tekitab juhivad õppedirektor. Õppekava arendustööd ÖKR-de tasandil juhivad ÖKR-de juhtivõpetajad. Õppekavade analüüsi, sh õppekavade tööturu vajadustega vastavuse

analüüsi on kaasatud ettevõtjaid, tagasisidet õppekavade kohta küsitakse õpilastelt, vilistlastelt, õpetajatelt. Tagasiside alusel viiakse õppekavadesse sisse muudatusi. Näit. mööblirestauraator 2018 õppijate küsitluses osalenud soovisid õppekava osas rohkem mööbli ajalugu, antiikesemete tundmist, erinevaid viimistlusi jm. Vastavasisulised muudatused on õppekavasse sisse viidud.

Põhiline uuendus õppekava arenduses aruandeperioodil on olnud üleminek väljundi- ja moodulipõhiste õppekavadele. Kõik õppekavad ÕKR-des ehitus ja tsiviilrajatiste, materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) ja käsitöö on väljundipõhised. Koolikülastuse vestlustel osalejad – õppedirektor, arendusjuht, üldharidusainete ja kutseõpetajad – kinnitasid, et õppetöö toimub õppekavade rakenduskavade alusel. Õppekavadesse on sisse viidud muudatused, mis on seotud uute riiklike õppekavade kinnitamisega (näit. ehituserialade riiklik õppekava) ja kutsestandardite uuenemisega (näit. mööblirestauraator, tase 4 kinnitamine). Sepa õppekava on viidud vastavusse nii uue riikliku õppekavaga kui ka muutustega kutsestandardis.

Koostatud ja rakendatud on täiesti uusi õppekavu: käsitöö õppekavarühmas keraamiku ja puukäsitöölise õppekavad, ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühmas pottsepp-selli ja materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) õppekavarühmas puidukäsitöölise õppekava.

Õppe- ja kasvatustöö ühtlane areng koolis tervikuna, sh õppekavade areng analüüsitavates õppekavarühmades, on tagatud süstemaatilise meetodilise tööga – iganädalaste infominutitega, jooksvalt uuendatava infolistiga, igakevadise meetodikapäevaga. Need võtted teevad juhtimise läbipaistvaks, tagasisidestavad õppe- ja kasvatusprotsessi erinevaid aspekte, sh ka õppekava arendust, tagavad personali informeerituse, kaasamis- ja osalustunde, motiveerivad õpetajate enesearendustööd.

Tööturu koolitusvajaduse hindamiseks kasutavad ehituse ja tsiviilrajatiste, materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit), käsitöö õppekavarühmad Töötukassa andmebaasi ja OSKA raporteid. Õppekavad koostatakse kutsestandardite nõudeid arvestavalt. Tööturu koolitusvajaduste arvestamise tagab tihe side ettevõtjatega - iga-aastane ettevõtjate seminar, ümarlauad, koostöökohtumised, ühised koolitused, ettevõtete külastused jm. Põhilist informatsiooni saadakse praktikaettevõtete kaudu. Toimub ka koostöö mitmete materjalitootjatega. Toimuvad tootesitluspäevad, näit. Eskaro AS, Sakret OP, Nevotex Eesti OÜ. Koostöös firmadega toimuvad koolitused, näit. mööblirestauraatorite koolitus Nevotex Eesti OÜ, koolitused firmadelt Tikkurila AS, Expolio OÜ, Kiilto OÜ jt.

Õppijate eripäraga arvestab õppekava arendus eelkõige selle kaudu, et hinnatavate õppekavarühmade õppekavadega pakutakse õppimisvõimalusi erineva haridustasemega, erineva intellektuaalse võimekusega ja erineva sotsiaalse taustaga õpilastele.

- Kutsekeskharidusõpe (ehitusviimistlus 180 EKAP). Erialale saab sisse astuda ka lihtsustatud õppekaval põhikooli lõpetanu. Kui esimese õppeaasta lõpuks on selgunud, et keskhariduse õpe ei ole õpilasele jõukohane, siis on võimalik üle minna kutseõppe õppekavale.
- Õppimisvõimalused õpilastele, kellel on probleeme üldharidusõpingute läbimisega (puukäsitöölise, tase 3 ja maaler, tase 4 õppekavad).
- Õppimisvõimalused hariduslike erivajadustega õppijale – nii lihtsustatud õppekaval põhikooli lõpetanule (ehitusviimistlus, pottsepp-sell, maaler) kui toimetuleku õppekaval lõpetanule (puukäsitöölise õppekava).
- Kutseõpe põhihariduse baasil (pottsepp-sell, maaler, mööblirestauraator, keraamik, sepp, puukäsitöölise).
- Haridusnõudeta kutseõpe (pottsepp-sell, puukäsitöölise). Kutseõpe kooli kohustuslikele õpilastele (puidukäsitöölise). Vana-Vigala TTK on koostöös Vana-Vigala Põhikooliga koostatud

õppekava kutseõppeks põhikoolis. Selle koolituse raames võimaldatakse Vana-Vigala Põhikoolis õppivatele 8. ja 9. klassi kasvatusraskustega õpilastele esmaste kutseoskuste omandamist puidukäsitöölise erialal. Õpilased on siia õppima tulnud vabariigi erinevatest üldhariduskoolidest. Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised, oskused ja hoiakud, mis on vajalikud töötamiseks puidukäsitöölise erialal ning eeldused õpingute jätkamiseks ja elukestvaks õppeks. Vestlustel selgus, et osa selle õppekava järgi põhikooli lõpetanutest jätkavad õpinguid Vana-Vigala TTK-s.

- Kutsevaliku õppe õppekava (ÕKR isikuareng), mille järgi toimub kutsealane eelkoolitus üldhariduskoolides, eelkõige erivajadustega õpilaste koolides. Sellise kursuse eesmärgiks on toetada õppija valmiduse kujunemist õpingute jätkamiseks. Pikaajalised koostöölepingud on sõlmitud Raikküla, Kosejõe, Lahmuse, Vaeküla, Kaelase koolidega ning Vana-Vigala Põhikooliga.

Selline õppetöö korraldus, kus on õppimisvõimalusi kõige erinevama taustaga õpilastele, eeldab kaasava hariduse põhimõtete rakendamist õppetöös. Koos õpivad erineva intellektuaalse võimekusega õpilased, keda toetatakse õppetöö käigus individuaalselt. Koos õpetamine suurendab sallivust erisuste suhtes. Kõik õppekavad on kohandatud nii, et oleks võimalik arvestada õpilaste erivajadustega. Õppekavad kõigis hinnatavates ÕKR-ides on koostatud nii, et nad võimaldavad õpilasel pärast õppekava läbimist õpinguid jätkata järgmisel haridustasemel või uuel erialal. Vajadusel on võimalik õppekava läbida madalamal tasemel. Näiteks õppijad, kes ei ole suutelised olnud läbima kutsekeskhariduse õppekava, mis on 4.taseme õppekava, on üle viidud kas kutseõppekavale (tase 4) või tasemele 3.

Õppijate koolitusvajadusega arvestamiseks õppekavade arenduses kogutakse tagasisidet õpilastelt, k.a. viimase kursuse õpilastelt ja viilistlastelt. Küsitlustest selgus, et õpilased soovivad suurendada käelise tegevuse osakaalu. ÕKRide ehitus ja tsiviilrajatised ning materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) õppekavade arendustöö üks suundi ongi aruandeperioodil olnud praktika mahu ja käelise tegevuse osakaalu suurendamine. Ehituse ja tsiviilrajatisete õppekavarühmas on praktika mahtu valikainete raames suurendatud 4 EKAP võrra. Ka on suurendatud praktilise töö mahtu auditoorsete tundide arvelt eriala põhiõpingute moodulite osas. Ka õppekavade arenguvaade on seotud praktiliste oskuste omandamise efektiivsemaks muutmisega, seda eelkõige praktiliste oskuste olemuse mõtestamisele suunatud kogemusõppe kaudu: praktilise õppe ja praktika käigus saadud enda ja teiste kogemuse reflekteerimine, arutelu, tähenduse loomine kogemuste kaudu, video tagasiside jm.

Praktiliste oskuste väärtustamine kogemusõppe kaudu on kindlasti õige suund, kuid see ei peaks toimuma teoreetilise ja üldettevalmistuse arvelt ning põhiõpingute moodulite arvelt. Kutsestandardist tulenevalt ei piisa vaid erialaoskustest konkurentsivõime tagamiseks tööturul. Vestlustest sepa õppekaval õppivate täiskasvanud õppijatega selgus, et õppijad ei taju nn toetavate moodulite (näiteks toodete ja teenuste turundus, karjääri planeerimine ja ettevõtluse alused jm) tähendust endi jaoks. Nende moodulite õpetamise meetoodika tundub olevat oma aja ära elanud, moodulite ülesehitus ei tekita seoseid põhiõpingute moodulitega. Komisjon soovib edasises õppekava arenduses mõelda läbi, kuidas tõsta õppijate huvi põhiõpinguid toetavate üldharivate ja teoreetiliste teadmiste vastu.

Õppekavades, eriti käsitöö õppekavarühma õppekavades, tuleks komisjoni arvates laiendada loomemajanduse rolli olulisust tänases majandus- ja kultuurikeskkonnas ning valdkonna olemust käsitletavate teemaderingi. Vestlustest nii õpetajatega kui õpilastega selgus, et loomemajanduse tööturust ei ole kummalgi poolel õiget aimu. Räägiti loomeettevõtte juures praktilikal olnud õpilaste võimalikust töölevõtmisest. Viidati ka praktika läbiviinud ettevõtte tagasisides olnud vastustele õpilase palkamise osas. Selline küsimuse püstitus on hüpoteetiline, reaalne loomemajanduse trend on, et töökoht tuleb endale ise luua. Seda suunda toetavad ka riiklikul tasandil läbi viidud Konjunktuuriinstituudi loomeettevõtluse uuringud ning EASi koolituste sõnumid. Kooli lõpetanute

konkurentsivõime tõstmiseks tuleks õpilased endale töökoha loomiseks põhjalikult ette valmistada. Soovitavalt võiksid kooli esindajad kohtuda ka EASi esindajatega ja korraldada koolis EASi infopäeva, et oleks nii õpilastel kui õpetajatel kindel arusaamine EASi pakutavatest tugiteenustest ning koolitustest.

Järeldused

• Tugevused

- Vana-Vigala TTK on leidnud oma nišši.
  - Kooli õppekavad õppekavarühmades ehitus ja tsiviilrajatised, materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) ja käsitöö pakuvad õppimisvõimalusi madalama konkurentsivõimega õpilastele, sõltumata õpilaste intellektuaalsetest, sotsiaalsetest, hariduslikest jt erisustest.
  - Kool pakub kutseõpet väheõpetatavatel erialadel. Kõigis nimetatud õppekavarühmades on erialasid, mida õpetatakse kas ainult Vana-Vigalas (näit. puukäsitöeline käsitöö õppekavarühmas) või veel vaid mõnes kutseõppeasutuses (näit. sepp käsitöö õppekavarühmas, mööblirestauraator õppekavarühmas materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit). Ka uued, alles avatud õppekavad – keraamik, pottsepp-sell – kuuluvad vähestes koolides õpetatavate erialade hulka. Vähe õpetatavate erialadega on koolil olemas sihtgrupp, kes õppimisvõimaluse otsimisel leiab üles Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli ning kindlustab seeläbi õppekavarühmade jätkusuutlikkuse.
  - Kooli juhtimine, k.a õppekavaarenduse juhtimine on läbipaistev. Iganädalased infominutid, infoleht, kevadine metoodikapäev loovad võimaluse ühtlustada õpetajate metoodilist ettevalmistust, motiveerivad õpetajate enesearendustööd, tugevdavad õpetajate kaasatus- ja osalustunnet.
- **Parendusvaldkonnad ja komisjoni soovitused** selle probleemi või kitsaskoha lahendamiseks
  - Õppekavade arenduses on märgata tendentsi vähendada teoreetiliste teadmiste osakaalu. Komisjon soovib edasises õppekava arenduses mõelda läbi, kuidas õpetada üldaineid ja teoreetilisi teadmisi nii, et nende vastu tekiks huvi ja et nad õpilase jaoks haakuksid praktilise õppega. Komisjon juhib tähelepanu asjaolule, et konkurentsivõimeks tööturul on vaja ka head teoreetilist ettevalmistust.
  - Õppekavarühma käsitöö õpilaste ja õpetajate ettekujutus loomemajanduse olemusest on tagasihoidlik. Käsitöö valdkonnas tuleb lõpetajal suure tõenäosusega endale ise töökoht luua, palgatöölisena töö leidmise võimalus on minimaalne. Õppekavarühmas käsitöö soovib komisjon viia õppekavadesse sisse loomemajanduse olemust ja ettevõtluse aluseid käsitlevad teemad. Loomemajanduse ja ettevõtluse aluste põhjalik käsitlemine õpingute ajal tõstab praeguste õpilaste konkurentsivõimet tööturul.
  - Õppekavarühmades ehitus ja tsiviilrajatised, materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) ei ole analüüsitavatel aastatel täienduskoolitusi toimunud. Käsitöö õppekavarühmas on toimunud vaid üks täienduskoolituse kursus. Hindamiskomisjon soovib kõigis kolmes hinnatavas õppekavarühmas luua koostöös ettevõtjatega õppekavasid täienduskoolituseks. Täienduskoolituse kursuste arvu suurendamine annab hea võimaluse olemasoleva materiaaltehnilise baasi kasutamiseks, aitab tõsta õpetajate erialast kompetentsust ning tugevdab koostööd ettevõtetega.

○ Arenguvõimalused

- Käsitöö õppekavarühmas soovib komisjon seminare loomeettevõtjate osalusel. See õppevorm avardab õppijate silmaringi, annab aimu käsitöö maailma iseloomustavatest trendidest ning ellujäämisvõimalustest erialamaailmas.
- Ettevõtluse aluste käsitlemiseks oleks parim viia läbi kohtumisi ettevõtjatega ning ka riigipoolseid tugiteenuseid pakkuvate institutsioonidega (EVEA, EAS, Majandusministeerium, Loomeinkubaatorid). See annaks infote reaalse mõõtme, võimaldaks laiendada nii koolil kui õpilastel tutvusringkonda, luua kontakte ning annaks aimu, kust vajadusel infot ning tuge saada. Oluline on anda õpilastele reaalne ettekujutus ettevõtlusest ning kasvatada õpilastes ettevõtlikust.
- Õppekavarühmas materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) soovib komisjon koostada metallirestauraatori õppekava ja taotleda sellele õppekavale koolitusluba. Metallirestauraatoreid on Eestis vähe (kolmes riigi hallatavas muuseumis ja paaris erafirmas), aga sepiste restaureerimise vajadus on suur. Kohalikud omavalitsused on pidevalt metallide restaureerimise tööde tellimuste mahtu kasvatanud. Restaureerimiskompetentsi on võimalik rakendada museaalide ja riiklike kunstimälestiste hooldamisel ja korrastamisel. Sepise osas ükski õppeasutus restaureerimisõpet ei anna, mistõttu restaureerimine on kooli lõpetajale kindel väljund erialase töö tagamiseks. Metallirestauraatori eriala avamisega laiendab õppekavarühm nn harvaõpetatavate erialade loetelu (*Haridussilma* andmetel metalli restauraatori eriala üheski kutseõppeasutuses ei õpetata), mis sobib hästi kokku kooli eripäraga.
- Komisjon soovib välja arendada jätkuõppe õppekava õppekavarühma käsitöö praegusele õppele, sepa õppekavale, k.a. sepa eriala 5. taseme kutseõpe. Komisjon soovib pakkuda täienduskoolitusi vastavalt praktiseerivate seppade vajadustele. Õppebaas seda lubab. Kaasata sellesse koolitusse praktiseerivaid seppi, kunstiakadeemia õppejõude, oma välismaa partnereid. Koolitada enda vilistlasi õpetajateks. Sepa õpe on peale Vana-Vigala veel vaid Kopli Ametikoolis ja Viljandi Kultuuriakadeemias. Mõlema kooli ees on Vana-Vigalal edumaa, mida on soovitatav säilitada ja kasvatada.

3.2 Õppimine ja õpetamine

Hindamiskriteeriumid

1. õppijate erialavalik on toetatud;
2. õpikeskkond, sh materjalid, vahendid ja tehnika toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel;
3. õppekorraldus, sh praktilise töö ja praktikakorraldus lähtub õppijate ja õppevormide eripärast ja toetab õppijat õpiväljundite saavutamisel;
4. õppesisu, -metoodika ja hindamine, sh praktilisel töö ja praktikal lähtub õpiväljunditest;
5. õppijate toetamiseks on loodud tugiteenused ja need on õppijale kättesaadavad.

Analüüs

ERIALAVALIKU TOETAMINE

Õppekorralduseeskirjas on rida sätteid, mis aitavad õpilasel luua reaalse ettekujutuse oma soovidest, võimetest, võimalustest ning valida õpinguteks eriala, mis talle kõige paremini sobib.

Vastuvõtukomisjon hindab õpilaskandidaadi valmisolekut õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamiseks. Kool teavitab õpilast VÕTA võimalustest, informeerib õpilast koolis pakutavatest tugiteenustest. Põhikooli lõpetanud õpilased hindavad ise oma tugiteenuste vajadust.

Kuna Vana-Vigala TTK eripära on õppimisvõimaluste pakkumine nõrgema konkurentsivõimega õppijatele, siis on ootuspärane, et selle sihtgrupi erialavaliku toetamine on kõrgendatud tähelepanu all. Väga tõhus õppijate erialavaliku toetamise meede on kutsealane eelkoolitus, mida pakutakse regulaarselt eelkõige toimetuleku- ja lihtsustatud õppekava järgi põhikoolis õppivatele õpilastele.

Tabel 5. Kutsealasel eelkoolitusel osalejate arvud hinnataval perioodil *allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne*

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Osalejaid	28	30	27+7*	24+11*	18+14*	23	5	5+19*+13**

* Lihtsustatud õppekava järgi õppivad õpilased eelkutseõppes

** Toimetulekuõppekava järgi õppivad õpilased eelkutseõppes

Kutsealase eelõppe sisu on õppija isikuareng ja kutsenõustamine. Kutsealast eelõpet on läbi viidud erikooli soovist sõltuvalt 35-260-tunniste tsüklikena. Aruandeperioodil on neis koolitustes osalenud 187 õpilast. Osalenud on Kosejõe, Raikküla, Vaeküla, Tondi, Lahmuse, Viig, Kaelase, Vidriku Kool, Pärnu Toimetulekukool, Ahtme Kool.

HEV-õpilaste vastuvõtuvestlustesse on kaasatud ka lapsevanemad. Sisseastujatelt palutakse ka üleminekuplaani, mida kahjuks on olemas vähestel õpilastel, sest vaid vähestes üldhariduskoolides koostatakse seda HEV-õpilase õpingute jätkamiseks nii vajalikku dokumenti.

Vastuvõtuprotsess vaadatakse üle iga vastuvõtuperioodi lõpus. Vestlustel räägitud põhjal viiakse vajadusel sisse muudatusi vastuvõtuprotsessi. Näiteks täidab 2018. aastast alates sisseastuja ka sobivustesti. Kui vastuvõtuprotsessis selgub, et õpilase vajadusi suudaks mõni teine õppeasutus paremini katta, suunatakse õpilane teise õppeasutusse.

Õpilaskandidaadil on õigus valida koolis õpetatavate õppekavade hulgast kaks eriala (esimene ja teine valik). Põhikonkursil kandideerib õpilaskandidaat esmalt esimese valiku erialale. Avalduses märgitud/valitud õppekavale mitte sisse saades on õpilaskandidaadil õigus kandideerida teisele valitud õppekavale (kui on olemas vabad õpilaskohad).

Traditsioonilistele teavitamise meetoditele - lahtiste uste päevad, reklaam meedias (artiklid kohalikes ajalehtedes, intervjuu TRE raadios, info jagamine kooli sotsiaalmeedias, koolide külastamine, kooli tutvustav film jm) on rakendatud ka teavitamise uusi vorme, näit. korraldatakse väljasõite üldhariduskoolidesse ja töötubasid põhikoolide õpilastele. Käsitöö erialade reklaamimiseks korraldatakse rändnäitusi õpilaste töödelt, viiakse läbi töötubasid mitmesugustel üritustel (näit. Hard Rock Lager, Noor Meister, Kuressaare Linnusepäevad, Lihula Muinaslaager. Puuetega Inimeste Teatريفestival), osaletakse messidel (näit. Mardilaat, Tallinna Käsitöömess). Alates 2019.aasta kevadest korraldatakse kogu koolis õpilasarvu päevi ning proovi õppepäevi õppima asuda soovijatele erialade tutvustamiseks. 2017. aasta kevadest on kasutusel sepatöö eriala kajastav Facebooki leht „Vigala Sepad“, millel on üle 350 jälgija.

Õppekavarühma materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) mööblirestauraatori õppekaval õppijad mainivad oma tagasisideküsitlustes (2018) vajadust parema teavitustegevuse järele. Vestlustes õpilastele ja vilistlastele esitas komisjon küsimuse, kuidas tutvustada kooli teistele. Kõlama

jäid järgmised märksõnad: *noored, vanemad, naised, mehed; lai spekter; õpe on praktiline; pikemad õpped, kinnistub paremini*. Tõepoolest – kool kõigile.

ÕPIKESKKOND

Õpikeskkonna arendamise eesmärgiks on õppekava nõuetele vastava õppe võimaldamine ning õpilastele turvalise ja toetava õppimisvõimaluse loomine. Õpikeskkonnad analüüsivates õppekavarühmades vastavad üldjoontes õppekavade nõuetele ja võimaldavad õpiväljundite saavutamist.

Käsitöö õppekavarühmas on keraamikaõppeks värskelt sisustatud sel õppeaastal esimest korda kasutusel õpperuumid. Käsitöö õppekavarühmas sepa õppekaval õppimiseks on kaasagsete seadmetega ja kõigi sepistamiseks vaja minevate tööriistade ja materjalidega varustatud sepatöö õppetöökoda koos õppeklassiga. Viimati soetati sepatöö õppetöökotta 2019. aasta kevadel emulsioonjahutusega lintsaag ning esimesel võimalusel soetatakse reguleeritav lintlihvija täppistöode jaoks. Raamatukogu on täiendatud lisalugemiseks ettenähtud perioodikaga, juurde on tellitud õppematerjale nt. *Creative blacksmithing, Heat treatment, Forged architectural metalwork ning kool tellib Saksamaal välja antavat sepatöö ajakirja Hephaistos*. Lisaks sepa eriala õpilastele kasutavad sepikoda ka autoerialade ning restauraatori eriala õpilased ning teised koolid ja ettevõtted. Näiteks on Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli sepikoda õppetöö läbiviimiseks kasutanud Rakvere Ametikool ning Viljandi Kultuuriakadeemia. Samuti on selle võimalusi kasutanud Kuninga, Narva linnuse ja Mõisasepa sepikodade meistrid. Töö õppetöökojas on organiseeritud nii, et tekiks võimalikult vähe jääke. Õpetaja suunab õpilasi jäägist materjali otsima, aga ka uute tööde kavandamisel inspiratsiooni leidma. Õpilasi õhutatakse andma vanale uut elu, näiteks eksponeeriti näitusel „Vigala raud“ õpilaste töid vana kuuri plankudel, mille õpilased ise otsisid ja puhastasid.

Puidutöödeks on olemas puidutrepingid, erinevad treipeitlite komplektid ja vajalikud kaitsevahendid. Tööturu vajaduste ja ootuste rahuldamiseks vajab ehitusviimistluse eriala praktiline väljaõpe kaasagsemaid ja suuremaid seadmeid, näit. segu- ja pahtlipritsid, elektrilised lihvimismasinad, keraamiliste plaatide vesilõikur. Vestlusest erialaõpetajatega selgus, et materjalitootjate esindajad käivad koolis oma tooteid tutvustamas 1-2 korda aastas. Arvestades laialdast materjalivalikut täna ehitusturul, tuleks materjalitootjaid/müüjaid tihedamalt kooli kutsuda või käia tootjate juures tehases materjalidega tutvumas.

Ehitus ja tsiviilrajatiste õppekavarühma erialaõpetajad hangivad erinevate viimistlustööde kohta normdokumente materjali tehnilistelt lehtedelt või materjalitootjate kodulehekülgedelt, kuid antud info on tootjapõhine ning ei pruugi ühtida Eesti ehitusturul Tellija ja Töövõtja vahelises lepingus kajastatud normidega. Seetõttu soovib komisjon hankida viimistlustööde soovituslikud normid: Maalritööde RYL 2012, Sisetööde RYL 2013 ja Tarindi RYL 2010, mis on enamkasutatavad normid Tellija ja Töövõtja vahelistes lepingutes. Antud normid on soovituslikud, kuid Eesti ehitusturul enamkasutatavad sisetööde normid.

Materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) mööbli restauraatori õppekava täitmiseks on kohaldatud puutöö klassiruumidesse. Sadulsepa algõpetust on seal võimalik läbi viia, aga kõiki õppes olulisi etappe sellistes tingimustes võimalik edasi anda ei ole. On olemas spetsiaalne lakkimise - viimistlemise ruum õppetöökojas, kuid seda kasutatakse vähe, sest restauraatoritel on viimistluse mahud väga väikesed ja vajadused tekivad kaootiliselt. Nii ongi praktikas kujunenud, et tihti tehakse väikesed viimistlustööd jooksvalt töökojas. Töökultuuri oluline osa on ka restaureeritava objekti kohtlemine: enne ja pärast restaureerimist võiks esemeid hoida spetsiaalsel riulil või ruumis, mitte läbisegi materjali ja töövahenditega töökojas. Mööbli restaureerimine on kunst ja selle loomiseks on kunstnikul vaja vahendeid. Vana-Vigala töökodades napib töö- ja viimistlusvahendeid. Mööbli restaureerimise eriala vajab strateegilist arengutuge.

Õppeklassides on võimalik kasutada nii infotehnoloogilisi vahendeid kui ka õppemeetodeid, mis eeldavad õppijate ümberpaigutamist klassiruumis ja aktiivset osalemist meeskonnatöös.

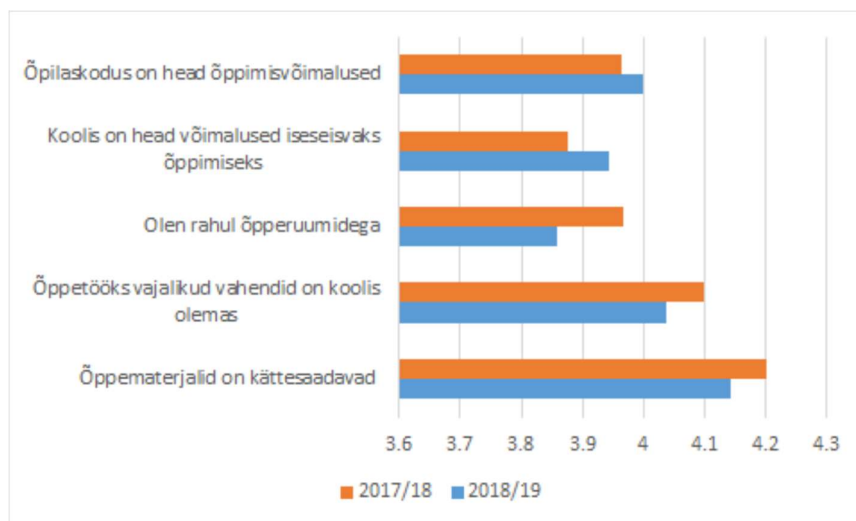
Õppijate kasutada on kaasaegne õpilaskodu.

Tööohutus on koolis teadvustatud, õppijate tööohutuslane juhendamine toimub iga õppeaasta alguses, see fikseeritakse ohutuslase juhendamise päevikus. Tööohutuse teemat käsitletakse läbivalt kõikides õppekavades. Lisaks instrueerivad õpetajad õpilasi enne praktiliste tööde tegemist ja praktikale minekut. Tööohutuse tagamiseks on koostatud riskianalüüs ja ametis on töökeskkonnaspetsialist. Komisjon tutvus ohutusvahenditega hinnatavate ÕKR-de kõigis õpperuumides ja leidis mõningaid vajakajäämisi.

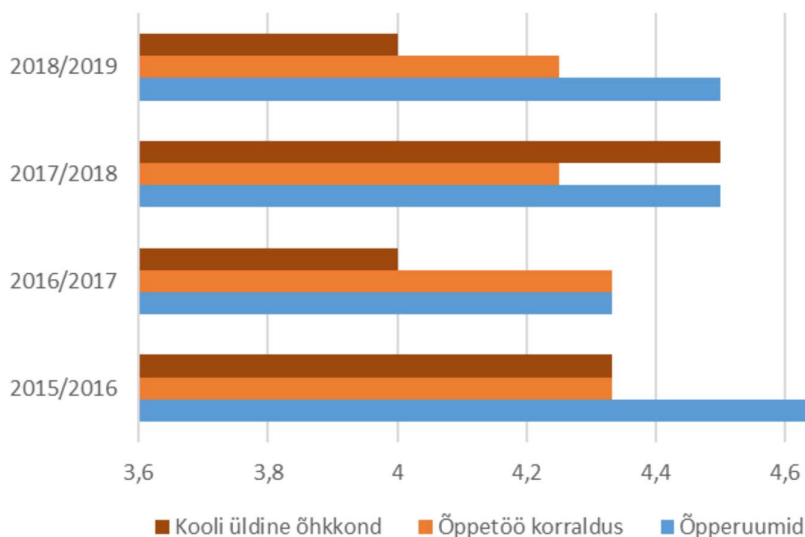
Esmaabikapid ei ole nõuetekohased, meditsiinivahendid nendes on juhuslikud. Tööohutusvahendite kapp/riiul peaks olema kergesti kättesaadavas kohas ja sisaldama kõike vajaminevat (masinaruumis kõrvaklapid ja kaitseprillid jne). Komisjon soovib panna esmaabikappide eest vastutama kogu koolis ühe isiku, kes regulaarselt vaatab üle kappide sisu. Tulekustutusvahendid vajavad üle vaatamist, eriti oluline on nende korrasolek ruumides, kus toimub ehitusviimistluslane õppetöö. Hädalukorra lahendamise plaan on vormistatud nõuetekohaselt, kuid keskendub Hädalukorra seadusest tulenevate nõuete täitmisele. Kriisireguleerimise juures on kõige olulisem ennetada ohtu, siin on vajakajäämisi. Viimane evakuatsiooniõppus toimus 9.aprillil 2018.aastal. Inimestel on tulekahju vms hädalukorra puhul käitumine raskesti reguleeritav, eriti HEV õpilastel, mistõttu tuleb tuletõrje- ja evakuatsiooniõppusi korraldada kooli hoonetes regulaarselt, ideaalis korra aastas. Regulaarne evakueerimise harjutamine koolimajast, muudest õppehoonetest ja õpilaskodust annab kindluse, et evakueerumise muster süüvib õpilaste ja õpetajate mällu, muutub automaatselt. Hädalukorra lahendamise plaanis on ära märgitud 0-võtme kaks asukohta koolis. Soovituslikult tuleks märkida ohuplaanis teave, millised isikud on teadlikud selle võtme asukohast.

Õpikeskkonnaga rahulolu kohta on kahel viimasel aastal küsitud tagasisidet õpilastelt ja koolitustel osalejatelt. Ülevaate annavad joonised 1 ja 2. Tulemused on kooli keskmised, õppekava rühmiti ei ole tulemusi välja toodud. Õppijate hinnang õpikeskkonnale ning õppematerjalide kättesaadavusele on hea. Hindamiskomisjoni hinnangul võib keskmiste tulemustega rahule jääda ning komisjoni arvates õpikeskkond toetab õppimist.

Joonis 1. Õppijate rahulolu õpikeskkonnaga ehituse ja tsiviilrajatiste ning materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) õppekavarühmades *allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne*

Joonis 2. Õpilaste rahuloluküsitluse tulemused käsitöö õppekavarühmas *allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne*

Käesolevast õppeaastast on sisse viidud esimese nädala rahulolu-uuring, millega selgitatakse välja kitsaskohad õppeaasta alguses nii õppetöös, toitlustuses, õpilaskodus kui tugiteenuste osas. Hinnangud küsimustele õppetöö kohta on kõrged – 90-100% õpilastest vastab nendele küsimustele jaatavalt. Mõnevõrra madalamad on hinnangud õpilaskodu elukorraldusega seotud küsimustele; õpilaskodu sisekorraga on rahul vaid 65% vastanutest. Kool pakub õpilastele ka hommikusöögi võimalust, küsitluse andmetel kasutab seda võimalust vaid 70% õpilastest. Küsitluse tulemusi kasutatakse operatiivsete muudatuste sisseviimiseks kooli ellu. Näiteks küsisid täiskasvanud õppijad toitlustamise võimalust laupäeval. Alates oktoobri lõpust on neil võimalus süüa saada reede õhtul ja laupäeval õpilaskodus asuva kohviku baasil loodud.

Vana-Vigala TTK-s üldiselt ja analüüsitavates õppekavarühmades kantakse hoolt sotsiaalse õpikeskkonna eest: väärtustatud on vastastikune austus, ühised eesmärgid, jagatud vastutus, iseseisev mõtlemine. Sidusa keskkonna loomine on Vana-Vigala TTK üks edulugusid. Soodustatakse õpilaste, vilistlaste, ettevõtjate suhtlust, rõhutatakse kogukonnapõhimõtete rakendumist. Sepikoda ühendab erinevaid sepapõlvkondi, näiteks võtavad esimese kursuse ristimisest osa ka vilistlased ja ettevõtjad. Viiakse läbi mitmeid õppetööväliseid ühistegevusi, nagu metalli- ja sepatöö näituste külastamine, arutusõhtud vilistlastega ja õpilastega, ettevõtete külastamine jmt. Nii sepa- kui puutöökoda on soovijatele avatud - nii ettevõtjatele kui vilistlastele – võimalus, mida paljud kasutavad.

ÕPPEKORRALDUS

Praktiline töö koolis toimub vastavalt õppekavale ja õppetöögraafikule kutseõpetaja otsesel juhendamisel. Õppegrupp jagatakse kuni 15 õpilasega kutseõpperühmaks, sõltuvalt juhendamise vajadusest, tööohutuse tagamisest ning töökorralduse võimalustest. Erivajadustega õpilaste õpperühma suurus koolipraktikal on 8-12 õpilast. Auditoorne õppetöö ja praktiline töö koolis tagavad ettevõttepraktikas osalemiseks vajalikud teadmised ja oskused. Õppeõlgnevused tuleb likvideerida enne ettevõttesse praktikale minekut.

Praktikakorraldust ettevõttes reguleerib praktikakorralduse eeskiri Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskoolis. Praktikakoha ettevõtetes otsivad õpilased enamasti ise, sageli saab praktikakoha valikul otsustavaks ettevõtte lähedus kodukohale. Seda eelkõige põhjusel, et kodust kaugel on raskusi elamiskoha leidmisega. Kõik praktikakohad on kooli poolt kontrollitud, praktika saab toimuda vaid kooli poolt heaks kiidetud ettevõttes. Koolil on olemas ka ettevõtjate nimekiri, kus õpilased on korduvalt praktikal olnud ja kellega on koolil pikemaajalisemad koostöösuhted. Vajadusel aitab kool leida praktikakoha kooli poolt tunnustatud, vastavuskontrolli läbinud ettevõtete hulgast ja toetab õpilast ka majutuse leidmisel praktikaperioodiks (näiteks teiste kutseõppeasutuste õpilaskodudes). Praktika-kohtade soovitamisest arvestab kutseõpetaja õpilase individuaalsete vajadustega ja huvidega. Näiteks kui õpilasel on soov sooritada praktika terariistadele spetsialiseerunud ettevõttes (käsitöö õppekavarühm sepa õppekaval), siis aitab kutseõpetaja sellise praktikakoha ka leida. On võimalus sooritada praktika kooli õppetöökojas, kui ei õnnestu leida õppija eripärast sobivat ettevõtet. Praktikas tuleb sellist olukorda siiski väga harva ette, vestlustes osalejad suutsid viimaste aastate jooksul leida vaid ühe sellise juhtumi.

Praktikakorralduse eeskiri Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskoolis näeb erivajadustega õpilaste praktikakorralduses ette rea erisusi. Haridusliku erivajadusega õpilaste praktikalepingu täiendav lisa on praktika kaaskiri, mis kirjeldab õpilase erialaseid, sotsiaalseid ja tervislikke võimeid ning annab praktikajuhendajale soovitusi õppija eripärast lähtuvalt. Kooli poolne praktikakoordinaator algatab ja juhib 1 kuu enne praktika algust teise ja kolmanda taseme kutseõppe õppekaval õppiva haridusliku erivajadusega õpilase praktika kaaskirja koostamise protsessi. Praktika kaaskirja koostamisse kaasatakse õpilane, õpetajad, grupijuhendaja, tugirühm ja õpilaskodu töötajad. Toimetuleku õppekaval põhihariduse omandanud õpilastele kindlustab kool koostöös õppija elukohajärgse omavalitsusega või kooli tööhõive- ja järelõppekeskuse juhatajaga praktikakoha.

Praktika sujuvuse eest kannab hoolt praktikakoordinaator, kes valmistab ette praktikale minekuks vajalikud dokumendid, nõustab õpilast praktikaaruande koostamisel ja valmistumisel praktika kaitsmiseks, kannab hoolt praktika koondaruande koostamise eest. Koolipoolse praktikajuhendaja vastutus on seotud konkreetse õpilase praktika kuluga konkreetsetes ettevõttes. Koolipoolne praktikajuhendaja suhtleb praktika ettevalmistuse, praktika toimumise ja praktika hindamise ajal nii praktikandiga kui ettevõttepoolse juhendajaga. Oluline muutus praktikakorralduses on, et 2018/19. õppeaasta algusest on õpilaste praktikajuhendamisse aktiivselt kaasatud tööhõive- ja järelõppekeskuse juhataja, kes külastab praktikal olevaid õpilasi nende praktikakohtades, viib läbi

intervjuu ettevõttepoolse praktikajuhendajaga, koostab iga õpilase kohta tagasiside ja õppegrupi koondi Google Drive küsitluskeskkonnas. ÕKRI juhtivõpetajaga analüüsitakse ettevõtjatelt tulnud tagasisidet, tehakse korrekture ja parendusi õppeprotsessi paremaks korraldamiseks.

Õpilased kasutavad aktiivselt võimalust sooritada praktikat välismaal. Selleks on olnud võimalik kasutada Erasmus+ ja Nordplus programmide vahendeid. 2015/16. õppeaastal korraldas käsitöö õppekavariühm kolm kahe nädala pikkust õpilasvahetust, partnerkoolideks olid Riga School of Arts and Crafts ja Jyväskylä Koulutuskuntayhtymä. Neli õpilast mööblirestauraatori õppekavalt õppisid kummagi kooli juures puidulõike tegemist. Kaasas oli ka üks kutseõpetaja, kellel oli võimalus olla kummagi kooli juures ühe nädala jooksul töövarjuks. Sepaeriala õpilasi on praktikale võtnud veel Fie Andreis Jakobovskis Lätist, Raution Aika Soomest, Landesberufsschule pinkafeld Austriast, Peter Brunner Saksamaalt. P.Brunneri juures käivad stažeerimas ka käsitöö õppekavariühma õpetajad. Ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavariühma õpilasi on 2016. aastast alates käinud praktikal Riias. Materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) õppekavariühma õpilased on olnud praktikal Sitsiilias. Erivajadustega õpilasi saadab välispraktikal juhendaja-õpetaja. Praktika välisriikides toetab õpilaste võtmepädevuste arengut, näit. iseseisvust ja kohanemisvõimet, kultuurilist ja võõrkeelepädevust. Õppevõlgnevuste vältimiseks seoses välisriigis toimuva praktikaga/õpirändega koostatakse väljaspool praktikaperioodi välispraktikal osalevale õpilasele individuaalne õppetöö graafik (ÕKE lisa 4, 10.5).

Kool korraldab praktikaettevõtetele ja huvigruppidele koostööseminare, koolitusi, ümarlaudu, näiteks lähiajal toimub seminar „Noored tööturul“ koostöös Töötukassaga. Kahjuks on ettevõtete osalus koostööüritustel madal. Näiteks saadeti kooli poolt erinevatesse ettevõtetesse ja asutustesse ca 700 kutset osalemaks koostööüritusel, kuid osalemissoovist teavitas vaid 19 ettevõtet. Küsimusele, mida teha, et ettevõtted tunneksid rohkem huvi praktikakorralduse ja selle tulemuslikkuse vastu, vastasid kooli esindajad, et koolid on oma võimalused ettevõtetega suhete edendamisel ammendanud, vajalik on teema reguleerida riiklikult, näiteks näha praktikaettevõtte juhendajale ette riiklik toetus.

Õpilase ettevõttepraktika hindamisel eristatakse kolme aspekti: töösse suhtumist ja töökultuuri (töövahendite hoidmise oskus, töökoha organiseerimine, töö korraldamine), erialaseid teadmisi ja tööoskusi (töövahendite tundmine ja kasutamine, tööde tehnoloogilise järjekorra tundmine, õigete töövõtete valdamine, töötervishoiu- ja ohutusnõuete järgimine jm), isikuomadusi (vastutustunne, algatusvõime, distsipliin, initsiatiiv, osalemine meeskonnatöös jm). Neid aspekte hindab nii praktikant ise kui ettevõttepoolne praktikajuhendaja.

Hinnangud õpilaste ettevõttepraktika valmidusele kajastuvad praktikapäevikutes. Hindega “vajab arendamist” hindavad nii ehituse ja tsiviilrajatiste, materjalide töötlemise (klaas, paber, plast ja puit) ja käsitöö õppekavariühmade praktikandid töötamise kiirust ja aja planeerimise oskust. Arenguruumi on praktikantide arvates selliste omadustega nagu meeskonnatöö oskus ja asjakohane omaalgatus. Heaks hinnatakse teoreetilisi teadmisi, uute olukordadega kohanemist, tööülesannete täitmise korrektsust, läbisaamist töökaaslastega. Enam-vähem sama on ka ettevõttepoolse praktikajuhendaja hinnang praktikandile. Arendamist vajavate omadustena märgivad praktikajuhendajad õigete töövõtete valdamist, säästlikkust ja hoolikust seadmete ja töövahendite kasutamisel, tööaja kasutamist, asjakohast omaalgatust, terviku nägemise ja seostamise oskust. Vaba vastuse vormis märgivad ettevõttepoolsed juhendajad õpilaste püüdlikkust ja õppimisvalmidust: *Püüdlikud noored on igale ettevõttele vajalikud... Eks alguses oli vaja juhendada ja õpetada küll, kuid mõne aja pärast peaks omama piisavalt teadmisi, et iseseisvalt töötada. Sageli märgivad tööandjad, et selliste kogemustega ja oskustega inimese võtaksid nad oma ettevõttesse tööle küll.*

Komisjoni hinnangul saavad praktikapäevikutes hinnatavate õppekavariühmade kutseõpetajad teada, et õpilaste-praktikantide enesehinnangud on suhteliselt adekvaatsed: enesehinnangud langevad kokku ettevõttepoolsete praktikajuhendajate hinnangutega. Praktikapäevikutes on ka infot, millega

on õppijal veel tarvis tööd teha; osa neist, näit. tööaja kasutamine, asjakohane omaalgatus, terviku nägemise ja seostamise oskus – on sellised, mis vajavad tähelepanu ja arendamist kogu ametialase karjääri jooksul. Koolile on tähtis, et õpilastel kujuneks valmisolek nende omaduste arendamiseks. Komisjoni hinnangul toetab kasutatav praktikapäeviku vorm nii erialaste kui ka isikulislike omaduste kasvatamist õppijas.

Praktikapäevikusse paneb praktikant iga päeva kohta kirja, milliseid tööülesandeid ta täitis. Nädala kokkuvõtva hinnangu kirjutab vabas vormis ettevõttepoolne juhendaja. Need hinnangud on üsna lakoonilised nii nädalati kui ka õpilaseti väheeristuvad. Hindamiskomisjon teeb ettepaneku muuta praktika hindamine õppija eneseanalüüsi rolli tugevdamiseks sisukamaks. Ettevõttepoolse juhendaja asemel kirjutab praktikant ise oma tööülesannete täitmise iseloomustuse, mida ta arutab iga päevaselt koos praktikajuhendajaga. Koos praktikandiga arutab praktikajuhendaja läbi tehtud tööd, täpsustab terminoloogiat. Praktikajuhendaja oma suunavate küsimustega aitab praktikandil aru saada, kui objektiivne on õpilane oma hinnangutes olnud ning kui hea enda tegevuse reflekteerija ta on. Juhendaja jälgib, et kõik vajalikud tööaspektid oleksid hinnatud, suunab kujundava hindamise vormis praktikandi eneseanalüüsi oskust, valmistub kokkuvõtva praktikahindeks. Praktika lõpliku kokkuvõtte koostab juhendaja ja edastab oma aruande õppurile ja koolile.

Koolil on lähiajal kavas praktikapäevikud viia e-keskkonda. E-keskkonda viimisel tuleks komisjoni arvates läbi mõelda, kuidas ja mis mahus praktikaettevõtte juhendaja antud keskkonnas tagasisidet annab. Soovitav on, et praktikapäevikut e-keskkonnas täidab kooli esindaja enda ja praktikaettevõtte juhendaja vestluse alusel, kus ettevõtte poolne juhendaja vaatab kirjutatu üle ning kinnitab tagasiside-kokkuvõtte. Senine kogemus lubab oletada, et kui praktikapäeviku täitmine ja tagasiside andmine õpilase ja kooli kohta jääb ettevõttepoolse praktikajuhendaja peale kooli esindaja suunamiseta, siis on suur tõenäosus, et paljud praktikaettevõtte poolsed juhendajad jätavad päeviku täitmata või täidavad üldsõnaliselt ning kool ei saa piisavalt infot ei õpilase praktika tulemuslikkuse hindamiseks ega kooli eneseanalüüsiks. Selline e-päeviku täitmine on ühtlasi ka hindamiskoolitus ettevõttepoolsele praktikajuhendajale, koolitajaks pedagoogilist kompetentsi omav kutseõpetaja.

Praktikat kaitstakse hinnatavates õppekavarühmades oma õppegrupi ees. Komisjon soovib praktika kaitsmise viia läbi seminari vormis, milles osaleksid kindlasti ka praktika ettevõttepoolsed juhendajad. Praktikandid peaksid seminaril tegema esitluse vormis ettekanded, mis suunavad praktikanti eneseanalüüsile, arendavad nii suhtlust kui ka enda turundamist, mis on oluline nii ettevõtluse puhul kui ka tööturul läbilõõmisel. Praktika aruannete kaitsmised koolis on küll avalikud, kuid teiste kursuste õpilased osalevad nendel vabatahtlikult, kutseõpetajad on mõnel juhul koos kogu grupiga käinud oma tunnist praktikakaitsmisi vaatamas. Komisjon soovib senisest enam kutsuda praktikakokkuvõtte kaitsmisele ka teiste kursuste sama eriala õpilasi, et kuulata teiste õpilaste edulugusid või ebaõnnestumisi, et ise mitte korrata kaasõpilase tehtud vigu.

ÕPPEKAVADE SISU, MEETODID, ÕPIVÄLJUNDID

Koolikülastuse ajal toimunud vestlustel kinnitasid nii õppedirektor kui õpetajad, et õppetöö toimub moodulite rakenduskavade järgi.

Õppe sisu mitmekesisust ja õpiväljundite saavutusvõimalusi laiendavad valikainete moodulid õppekavades. Valikõpinguid pakutakse lähtuvalt uutest trendidest valdkonnas, õpilaste huvidest, tööandjate soovistest ja kutseeksamite sisust tulenevatest nõudmistest; nad toetavad ja laiendavad kutseoskusi. Õppijate rahuloluküsitluste tulemuste analüüsi alusel on valikõpinguid pidevalt täiendatud. Näiteks käsitöö õppekavarühmas on valikainete nimekirja lisatud graveerimine, puidu lõiketöötlemine. Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) õppekavarühmas - kuidas ja mille

järgi tunda ajastutruud eset, millistel juhtudele säilitada vana viimistlus ehk eseme autentsus, kuidas shellaklakki kasutada, mööbli ajalugu, jms.

Õpilasel on kohustus valida valikmooduleid õppekava rakenduskavas etteantud EKAPite ulatuses (näit. õppekaval puukäsitöölise 12 EKAP-i ulatuses). Lisaks on õigus valida valikmooduleid kooli teistest õppekavadest või teiste õppeasutuste õppekavadest. Valikõpingute loetelud on pikad (kuni 8 moodulit) ja mitmekesised. Erialamoodulitele (näit. puukäsitöölise õppekavas punumistööd, sepa õppekavas kivitöö, keraamiku õppkavas puupõletustehnika jne) lisaks on loeteludes ka erialane võõrkeel, portfoolio koostamine, üldkehaline ettevalmistus jm. Valikuid on, kuid valikumehhanism ise takerdub finantsiliste võimaluste taha: avada saab vaid selle mooduli, mida on soovinud rohkem kui pooled grupiliikmetest. Õppekavades kirjeldatud valikõpingute potentsiaal õppija huvide ja vajaduste arvestamiseks on suurem, kui seda võimaldab tegelik õppekorraldus. Kooli hinnangul on võimalik arvestada, et iga õppija valib valikaine, mida ta soovib läbida. See on õppekorralduslikult võimalik, kuid mõne valikaine puhul kujuneks õpetamine ilmselt ühe või kahe õpilase õpetamiseks. See tähendab aga individuaalõpet, millega kooli rahastamine paraku veel ei arvesta ning seetõttu ei saa seda ka rakendada.

Ehitusviimistluse kutsekeskhariduse õppekavadel toetab õpiväljundite saavutamist hästi rakendunud üldõpingute lõiming erialaõpingutega. Õppekavarühma ehitus ja tsiviilrajatised ehitusviimistluse õppekaval on erinevate erialamoodulitega lõimitud lai spekter üldõpingute teemasid. Ootuspärane on emakeele lõiming (näit. oskussõnavara, funktsionaalne lugemine, tekstiõpetus, ortograafia) ja võõrkeele lõiming (näit. materjalide, töövahendite ja töövõtete nimetused). Lõimitud on ka matemaatika (mõõtühikud, ruumala, pindala, planimeetria ja stereomeetria valemid; teisendamine; protsent; arvutusülesanded), füüsika (näit. materjalide füüsikalised omadused; tihedus, kaal, maht, raskusjõud), keemia (näit. materjalide keemiline koostis; puhtad ained ja segud, sobivus ja omadused; ergonoomilised töövõtted, tsentrifugaaljõud, survetugevus; lakid, õlid, sideained ja pigmendid, lahused, lahustid, disperssed süsteemid). Erialalainetega on lõimitud ka kunst (värviopetus, värvide mõju ruumile, valgus ja vari), ajalugu (ülevaade värvikasutuse, maalritööde ja dekoratiivvärvimise ajaloost; traditsioonilised viimistlusmaterjalid, tehnikad ja töövõtted; traditsioonilised elukeskkonnad Eestis: talu-, mõisa- ja linnakultuur; kultuurivahetuse mõjud Eesti ajaloos) jm.

Kõikide hinnatavate ÕKR-de õppekavade moodulite rakenduskavadest nähtub, et võtmepädevuste õpetamine on integreeritud põhiõpingute moodulitesse sh. karjääri ja ettevõtlusõppe moodulitesse.

- Enesekohased pädevused, eneseanalüüsi oskus, iseseisvus. Õppekavade moodulite rakenduskavades on hindamisülesandena kirjas eneseanalüüs ja iseseisev tegutsemine, näit. *analüüsib juhendi alusel ennast õppijana ja seab oma õpingutele eesmärgid (õppekava ehitusviimistlus); koostab ülesande alusel essee "Mina käsitööettevõtjana" (õppekava puukäsitöölise); koostab kokkuvõtte eneseanalüüsi tulemustest ja analüüsib koos juhendajaga enda tegevust puitmaterjali lõiketöötlemisel ja lihvimisel (õppekava mööblirestauraator); kujutab etteantud ülesande põhjal iseseisvalt esemeid ja keskkonda värvide abil (õppekava sepp); analüüsib koos juhendajaga enda toimetulekut erinevate tööülesannete täitmisel, hinnates arendamist vajavaid aspekte (õppekava mööblirestauraator).*
- Meeskonnatöö, näit. *kirjeldab meeskonnatöö põhimõtteid; koostab elektrooniliselt meeskonnatööna juhendi alusel lihtsustatud äriplaani (õppekava puukäsitöölise).*
- Digipädevused – ülesandeid lastakse vormistada IT-keskkonnas, näit. *koostab iseseisvalt endale (sh elektrooniliselt) lühi- ja pikaajalise karjääriplaani; koostab elektrooniliselt juhendi alusel enda leibkonna ühe kuu eelarve; täidab iseseisvalt etteantud andmete alusel elektroonilise näidistuludeklaratsiooni (õppekava ehitusviimistlus); leiab iseseisvalt ja elektrooniliselt juhendi alusel töölepinguseadusest informatsiooni töölepingu,*

tööajakorralduse ja puhkuse kohta; koostab õppekäigu järgselt elektroonilise esitluse, kus annab ülevaate puukäsitöö tegija iseloomust ja töökeskkonnast, toob välja oma seisukoha puukäsitöö tegija plussidest ja miinustest ning ergonoomiliste töövõtete kasutamise vajalikkusest (õppekava puukäsitööline).

- Suhtlemispädevus – näit. loob head suhted klientidega ja on võimeline kohandama oma suhtlemisstiili erinevate olukordade ja inimestega. (õppekava pottsepp-sell).
- Kultuuripädevus – näit. järgib hea klientideeninduse põhimõtteid erivajaduste ja erineva kultuuritaustaga klientidega suhtlemisel nii kõnes, kirjas kui teos, pidades silmas ettevõtte väärtushoiakuid (õppekava pottsepp-sell).

Rakenduskavasdes kirjeldatud õppe- ja hindamismeetodid on mitmekesised ning toetavad õppija arengut. Kesksel kohal on õppija iseseisvuse, enesehindamise ja eneseanalüüsioskuse arendamine. Näiteks õppekavas pottsepp-sell on karjääri- ja ettevõtluse aluste moodulis hindamisülesanne eneseanalüüsi, CV ja karjääriplaani koostamine, õppekaval ehitusviimistlus on moodulis tootja vastutusega valmiskütteseadmed hindamismeetodiks praktiline töö, enesehindamine. Õppe- ja hindamismeetodite loetelu on pikk: lisaks traditsioonilistele meetoditele (loeng, praktiline töö, harjutus, referaat, iseseisev töö, test jm), leiab ka moodsamaid, nagu õppefilm, audiovisuaalsed ja seletusmeetodid, töö andmebaasidega. On ka aktiivõppe tunnustega meetodeid nagu rollimäng, rühma arutelud, vestlus, esitlus, proovitöö jm. Igas rakenduskavas on meetodina nimetatud ka õpimappi. Meetodite mitmekesisus aitab arvestada õppijate individuaalsusega ja loob tingimusi erinevate võtmepädevuste kujunemiseks. Oluline osa õppeprotsessis on kujundaval hindamisel, sh praktilise töö ja praktika hindamisel.

Koolis on huvijuht, kelle tööd õpilased väga hindavad. Koolis töötab 12 ringi: vibu-, tehnika-, kunsti-, savi-, drooni-, maadlus-, militaaring, pallimängud, jõusaal, jooga, piljard, koroona. Neis osalevad nii õpilased, õpetajad kui kohalikud elanikud. Kaaluda tasuks võimalust arvestada huvitegevust individuaalse valikõpinguna. See mitmekesisustaks õpilaste individuaalseid valikuvõimalusi.

Tabel 6. Käsitöö õppekavarühma õpilased on osalenud võistlustel ja konkurssidel 2012.aastast alates
allikas: koolikülastusel saadud info

Osaleja	Aasta	Üritus	Koht/ eripreemia/ märkus
Õppekava sepp I kursuse õpilane	2012	Toolide valmistamise võistlus Riias (Rigas School of Arts and Crafts)	I koht
Õppekava sepp vilistlane	2012	Toolide valmistamise võistlus Riias (Rigas School of Arts and Crafts)	II koht
Õppekava sepp II kursuse õpilane	2013	Toolide valmistamise võistlus Riias (Rigas School of Arts and Crafts)	I koht
Õppekava sepp õpilane (metallise pistootlemine)	2013	Toolide valmistamise võistlus Riias (Rigas School of Arts and Crafts)	II koht
Õppekava sepp II kursuse õpilane	2013	Toolide valmistamise võistlus Riias (Rigas School of Arts and Crafts)	IV koht
Õppekava sepp II kursuse õpilased	2017	Toolide valmistamise võistlus Riias (Rigas School of Arts and Crafts)	Ei arvestatud võistlevate meeskondade hulka
V.-Vigala TTK esindus sh 3 puukäsitöölise õppekava õpilast	2019	vabariiklik erivajadustega inimeste teatripäev 2019	Tänuauhind osalemise eest, meeskondlikke kohti ei jagatud

Erialaõpetaja Joonas Kiri on 2018-st aastast osalenud rahvusvahelisel seppade festivalil „Barokksepis“, saanud seal eriauhindu („Huvitava sepise eest“ 2012, „Parim sepslik sõlm“ 2013), III koha 2014, 2015, II koha 2016, 2019, rahva lemmiku II koha 2019. aastal.

Tabel 7. Ehitusviimistluse õppekavarühma õpilased on osalenud võistlustel ja konkurssidel 2018.aastast *allikas: kooli külastusel saadud info*

	Aasta	Üritus	Märkus
III kursuse ehitusviimistluse õppekava õpilane	2018	Noor Meister 2018 Ehitusviimistluse kutsevõistlus	Tänu kiri osalemise eest
II kursuse ehitusviimistluse õppekava õpilane	2019	Noor Meister 2019 Ehitusviimistluse kutsevõistlus	Tänu kiri osalemise eest

2018.aastal küsiti osalejatelt ka tagasisidet võistlusteks valmistumise ja võistlustel osalemise kohta. Statistilist kokkuvõtet sellest küsitlusest pole veel mõtet teha – küsitluses osales 3 õpilast (neis üks õpilane oli ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühmast ehitusviimistluse erialalt). Osalejatele on selline tagasiside andmine hea eneseanalüüsi harjutus, koolile annab võimaluse järgmistel kordadel õpilasi sihipärasemalt võistlusteks ette valmistada.

Õpilased osalevad koolile laekunud tellimustööde täitmisel. Näiteks on õpilaste abiga loodud inventari koolile ning 2019. a. kevadel loodi õpilaste abiga auhinnad puuetega inimeste teatrifestivalile. Õppetöö vältel tutvustatakse õpilastele võimalikult erinevaid tööturul rakendumise võimalusi. Selliselt aidatakse õpilasel leida parim rakendus enda jaoks juba õpingute jooksul ja kooli toel.

Kooli külastusel selgus, et analüüsivate ÕKR-i õppijad on rahul hindamisest informeerimisega, sest mooduli sissejuhataval tunnil teeb moodulit õpetav õpetaja õppijatele teatavaks kindlad hindamis põhimõtted, mille alusel antakse hinnang õppija kompetentside taseme kohta vastavalt õpiväljunditele, samuti hindamise aja ja meetodi kohta.

Õpilaste tagasiside alusel on õppekavarühmades tehtud rida muudatusi. Näit. käsitöö ÕKR-is on välja vahetatud moodulite *sissejuhatus kutseõpingutesse, Eesti rahvakultuuri ja rauatöö ajaloo alused, karjääri planeerimine ja ettevõtluse alused* õpetajad, loodud on Moodle kursused erialaõpinguid toetavatele moodulitele; õppeprotsessi on kaasatud metallikunstnik, loomeettevõtlusega tegelev Eerik Kõuts, kes viib igal kevadel läbi õppekäigu Tallinna vanalinnas, kus tutvutakse nii ajalooliste kui modernsete sepietega Eesti sepatöö loos. Õpilaste tagasiside muudatusele on väga positiivne. Sepatöös on õppeprotsessi sisse viidud iseseisva töö nädal: õpilastel on igal õppeaastal võimalik veeta õppetööväliselt üks nädal kooli juures, et erialaselt juurde õppida või õppevõlgnevusi likvideerida. Nädala jooksul on kutseõpetaja kooli juures ning õppetöökoda õpilastele avatud.

Sepatöö õppekava kutseõpetajalt tuli ettepanek suurendada osakonna koostööd rahvusvahelisel tasandil ning pakkuda õpilastele võimalust tutvuda sepatöö praktikatega erinevates riikides. Ajavahemikus 2016-2019 on õpetaja koos õpilastega käinud seppade kokkutulekul Kuldigas Lätis, Mazeikiats Leedus ning Komi vabariigis Venemaal.

Tagasisidet õpingute kohta küsitakse vilistlastelt. Toimuvad traditsioonilised kohtumised vilistlastega „Vilistlane kooli“, kus edukad vilistlased erinevatelt erialadelt räägivad oma edulugusid.

Koostöö eesmärk varasemalt Rajaleidja ja käesoleval ajal Töötukassa Raplamaa osakonna karjääriinfo spetsialistidega on aidata eelkutseõpilasel valida õige eriala ning viimase kursuse õpilastel aidata karjäärialases asjaajamises.

Kooli personaliga toimunud vestlustest selgus, et koostööd Märjamaa Gümnaasiumiga praktiliselt ei ole, kuid hindamiskomisjoni arvates tasub läbi mõelda, mis on võimalikud koostöö kohad, näiteks valik moodulained gümnaasistidele või kui gümnaasiumi õpilased loobuvad gümnaasiumi õppes, siis kool soovitab Vana-Vigala TTK-d. Kooli nõukogul kasutada oma võimalusi koostöö arendamisel Märjamaa Gümnaasiumiga ja Märjamaa vallaga.

TUGITEENUSED

Kooli eripära ja üks arengukava eesmärke on „**Kutsehariduse omandamise ja tööellu suundumise kindlustamine nõrgema konkurentsivõimega sihtgruppidele läbi tugiteenuste arendamise**“.

Vana-Vigala TTKs on kõigile õpilastele tagatud õigusaktidega ette nähtud tugiteenused. Tugiteenuste osutamine on reguleeritud õppekorralduseeskirjaga (pt 6.4. „Tugiteenuste osutamise tingimused ning erivajadusega õpilasele rakendatavad tugimeetmed“).

Igapäevaselt toetatakse õppetöö tulemuslikkuse saavutamist individuaalse lähenemisega õpilasele. Õpetajad on sallivad ja kohanevad erisustega, toetavad iga õpilase arengut. Iga õpilasele osutatakse vajadusel esmast õpiabi ainetundides. Toimub diferentseeritud õpetamine, antakse erineva raskusastmega ülesandeid, varieeritakse õppematerjale ja meetodikat, antakse rohkem aega õpiülesannete täitmiseks. Konsultatsioone ja järele aitamise tunde võimaldatakse nii ajutise maha jäävusega õpilastele kui neile, kellel on mitterahuldav tulemus mooduli(te)s. Täiskasvanud õppijatele koostatakse sageli individuaalne õppetöö graafik, mis võimaldab õpingud ühitada pere- ja tööeluga. Individuaalset õppetöö graafikut on koostatud ka terviseprobleemidega õpilastele. Võimalik on võtta akadeemilist puhkust. Koolis on avatud lapsehoid ja õpilaskodus on võimalik üürida peretuba.

Kuna Vana-Vigala TTK õpilastest, sh analüüsitava ÕKR-ide õpilastest, umbes kolmandiku moodustavad HEV-õpilased ja põhikoolide lõpetanute nõrgem kontingent, siis on arusaadavalt põhirõhk õppijate toetamisvajaduste väljaselgitamisel, nendega arvestamisel ja tugisüsteemi pideval edasiarendusel.

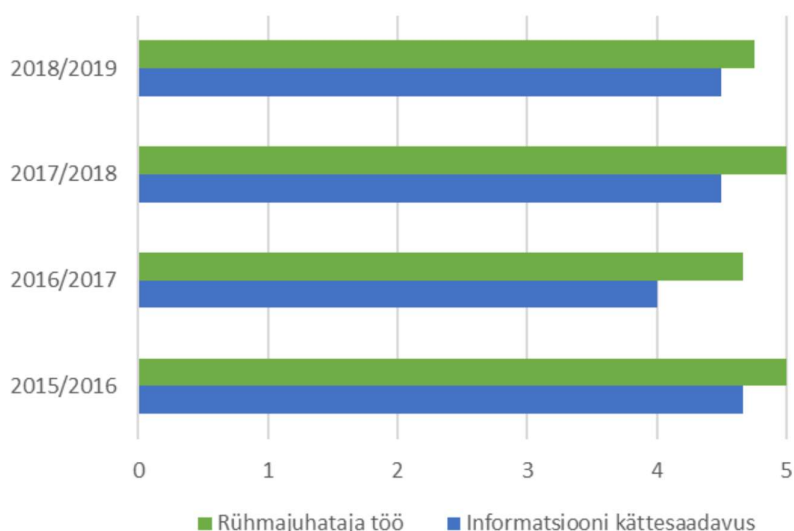
Koolis töötavad õpiabi ümarlaud ja tugirühm. Ümarlaua ülesandeks on puudumiste vähenemisele ja õppe edukuse tõusule kaasaaitamine. Koostöös grupijuhendajaga, õpetajatega, hingeabi-nõustajaga leitakse abivajajad ning nende abistamise võimalused.

Tugirühma põhiülesandeid on tagada õpilasele ning õpetajale tugiteenuste, sh karjääriteenus, õpiabi, eri- ja sotsiaalpedagoogiline ja psühholoogiline teenuse osutamine nii õpilastele kui õpetajatele (ÕKR, p. 6.4.1). Tugirühm vastutab õpilase erivajaduse tuvastamise, tema kompetentside ja vajaduste hindamise, vajalike tugimeetmete määramise, nende rakendamise ja tulemuslikkuse jälgimise eest. Tugirühma kuuluvad õppedirektor, eripedagoog-nõustaja, hingeabi nõustaja ja kooli meditsiiniõde. Õppeaasta alguses töötab tugirühm välja õppijale tugiteenuste korraldamise koostöökava õppeaastaks, mis kinnitatakse direktori käskkirjaga ja on tugiteenuste korraldamise aluseks.

Tugisüsteemi eduka toetamise võtmeisik on grupijuhendaja, kelle usalduslik suhe õpilastega kindlustab õpilase nõustamiseks/toetamiseks vajaliku tõese info jõudmise õpiabi ümarlauda ja tugirühma. Grupijuhendaja on õpilasele lähim töötaja koolis, kes jälgib õpilaste õppe edukust, kontrollib osavõttu õppetööst, selgitab välja puudumise põhjused. Grupijuhendajal on ülevaade õpilase isiklikest ja pereprobleemidest, ta teab õpilase sotsiaalmajanduslikku tausta. Põhjaliku

kursisoleku õpilase olukorraga kindlustavad tema tööülesanded: ta viib õpilastega läbi toimetulekut ja arengut toetavaid vestlusi, suhtleb õpilase lähedastega, otsib koostöös kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajatega lahendusi õpilase sotsiaalmajanduslikele probleemidele. Grupijuhendajal on õpilastega usalduslik suhe, mis teeb võimalikuks vestlused õpilase elu kitsaskohtadest. Grupijuhendaja toetab õpilast oma võimaluste piires, viib ta vajadusel õpiabi ümarlauda ja edasi tugirühma. Enamasti osaleb grupijuhendaja ka ise nõustamisprotsessis. Õpilased hindavad grupi-juhendaja tööd kõrgelt. Õppijate hinnangust annab ülevaate joonis 3. Hindamiskomisjoni hinnangul toetab grupijuhendaja hea töö õppimist ning aitab ennetada kutsekeskhariduse õppekavadel väljalangevust.

Joonis 3. Õpilaste rahulolu grupijuhendaja tööga ning informatsiooni kättesaadavusega *allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne*

Vana-Vigala TTK õpilaste toetamise süsteemis on vabariigi mastaabis unikaalne lüli – tööhõive ja järelõppe keskus. Tegemist ei ole kooli tavapärase struktuuriüksusega, vaid pakutavad teenused on koondatud kutsekooli juures asuvaks ja kooliga lõimunud töötavaks keskuseks. Koolil on pikaajaline kogemus intellektipuudega inimestele kutseõppe võimaldamisel (1998.aastast), mistõttu on personalil hea ülevaade HEV-õpilaste probleemidest nii isikliku kui tööelu korraldamisel. Valusaimad probleemid on sotsiaalsel tasandil: paljudel kutseõppeasutustes õppinud HEV-õpilastel ei õnnestu peale kooli lõpetamist tööle asuda, raskusi on elukoha leidmisel ning elu- ja töökoha kokku sobitamisel. Vana-Vigala TTK on üksikute juhtudel abistanud oma vilistlasi mõne aasta vältel peale kooli lõpetamist. Tegelikult on probleemile vaja lahendust riiklikul tasandil, sest õpingud lõpetanud töötuks jääv HEV-õpilane kaotab väga ruttu omandatud kvalifikatsiooni, õpetamiseks kulunud vahendid osutuvad ebaökonoomselt kasutatuks ja inimeste taasõpetamine tööturule toomise eesmärgil nõuab uusi vahendeid.

Vana-Vigala TTK õpetajad on välja töötanud kontseptsiooni, kuidas toetada intellektipuudega õpilasi töö- ja elukoha leidmisel paari aasta jooksul pärast kutseõpet (vt <https://www.vigalattk.ee/>). Kontseptsioon näeb ette 18-40-aastastele intellektipuudega inimestele kooli juurde töökohtade ja elamisvõimaluse loomise ning võimaluse osaleda töötamiseks vajalikel täiendus- või ümberõppe kursustel. Siit ka keskuse nimi: tööhõive- ja järelõppekeskuse. Keskuse kaudu saab kool jälgida ja toetada lihtsustatud ja toimetuleku õppekaval põhikooli lõpetanud noori peale kutseõppeasutuse lõpetamist töö- ja elukoha leidmise, ameti- ja sotsiaalse toimetulekualase õppe ning nõustamisega. Koolil on kaasaegne õppebaas, mida on võimalik kasutada nii täiendus- kui ümberõppeks,

erivajadustega õpilaste tööharjumuste kujundamiseks ning väiksemamahuliseks tootmistöök toetatud töökohtade raames.

Tööhõive- ja järelõppekeskusel on puuetega inimestega töötamiseks ja projektitööks kompetentne juhendaja, kes on 2018. aastast kaasatud HEV- õpilaste toetusprotsessi: ta valmistab neid ette sisenema tööturule. Kooli lõpetamisega paralleelselt leitakse õpilasele töö- ja elamiskoht. See töö on tihedalt seotud HEV-õpilaste praktikakorraldusega. Keskuse juhataja aitab õpilastel leida praktikakoha ja pidada selle esindajatega läbirääkimise praktika sooritamise üle, külastab praktikal olevaid õpilasi, viib läbi intervjuu ettevõttepoolse juhendajaga, koostab iga õpilase kohta praktikaprotsessi kokkuvõtte. Ta uurib ettevõttes, kas praktikal olnud õpilasel on võimalik peale kooli selles ettevõttes tööd saada. Keskuse juhataja aitab õpilasel leida elamispiinda nii praktika ajaks kui ka pärast kooli elamiseks. Ta korraldab õpilasele koolist tööellu üleminekuplaani koostamise ja jälgib õpilast – nüüd juba vilistlast nii töötamisel kui iseseisva elu korraldamisel. Võimalusel toetab ta vilistlast nii erialase kvalifikatsiooni säilitamisel kui sotsiaalsete probleemide lahendamisel. Selliselt loob tööhõive ja järelõppe keskus erivajadustega inimeste jaoks sidusust kooli ja reaalse elu vahel. Selliselt aidatakse vilistlasel säilitada ja arendada omandatud kvalifikatsiooni, toetatakse tema sotsiaalse võimekuse arengut, aidatakse tal sulandud kogukonda.

Siin on koolil edulugusid. Ühe neist – koolikülastusel kogetu – toob hindamiskomisjon ära.

Ühe ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühma ehitusviimistluse õppekaval õppinud õpilase edulugu, mis ilmestab kooli, õpilase ja praktikaettevõtte vahelist koostööd ning näitab kooli tegevust, kuidas õpilane saab peale kooli lõpetamist tööle, saab edukalt iseseisvalt elus hakkama, tööandja on noore töötajaga ning koolis õpetatuga rahul. Antud eduloo näide on ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühma ehitusviimistlaja eriala 2018/2019 aasta HEV-lõpetaja, kes täna töötab ja elab iseseisvana. Edulugu on koostatud koolikülastuste vestlustel kogetu alusel.

Praktikaettevõtte esindaja (praktikajuhendaja) tõi vestluses välja, et koolis õpetatud algteadmised on vajalikud tööturul alustamiseks, näiteks erialased baasteadmised töövõtetest ja kasutatavatest materjalidest, tööohutusest ja keskkonnakaitsest. Praktikaettevõtte esindaja tõi välja, et värskest kooli lõpetaja on aeglane, kuid juhendaja oskuslikul suunamisel on tulemus kiire tulema.

Kool võttis ise ühendust praktikaettevõttega ja toetas õpilase praktikale saamist. Kooli esindaja külastas praktikaettevõtet õpilase praktikal olemise ajal. Intervjuudes praktikaettevõtte esindajaga ja kooli praktikabaaside külastajaga tuli selgelt välja, et väga oluline on kooli esindaja eeltöö praktikaettevõttes enne õpilase praktikat: kooli esindaja uurib praktikaettevõtte tausta, suhtleb ettevõtte esindajaga, selgitab õpilase isikuomadusi, juhendab ettevõttepoolset juhendajat õpilase arengut tähele panema.

Peale kooli lõpetamist 2019.a. kevadel suundus õpilane tööle samasse ettevõttesse, kus oli praktikal. Ta leidis ise korteri, mida rendib, tasub vajalikud maksud ja saab iseseisvalt hakkama. Komisjoni liige vestles ettevõtte esindajaga, kes on väga rahul tehtava tööga, rõhutades, et vilumus ja kiirus tulevad aja jooksul, mida on ca 6 kuu möödudes kooli lõpetamisest ka näha.

Õpilane ei ole peale kooli lõpetamist unustanud kooli, külastab vilistlasena kooli, suhtleb endiste õpetajatega ning osales ka koolikülastusel (vestlus vilistlastega), kus tal jätkus kiidusõnu koolile ja tunnustust õpetajatele. Vestluses tõi ta välja edu põhjuse: õpetajad lähenesid õpilastele individuaalselt, kuulasid ära nende mured ja soovid ning püüdsid koos õpilasega neid muresid lahendada.

Selle eduloo „kokkupanemisel“ olid õnnelikud juhused hindamiskomisjoni poolt: vestluses ettevõtte esindajaga tõi just tema näiteks 2019. a kevade lõpetanud ehitusviimistluse eriala HEV-õpilase. Töehõive ja järelõppekeskuse juhatajaga kirjeldas teiste näidete hulgas ka sama õpilasega tehtud tööd praktika ajal, töökohale suunamisel, elamispinna otsimisel nii praktika ajaks kui pärast kooli. Ja vestlusringis vilistlastega osales see õpilane samuti!

ÕPPE TULEMUSLIKKUS

Tabel 8. Kutseeksami sooritajate protsent lõpetajatest õppekava rühmade lõikes *allikas: kooli andmed*

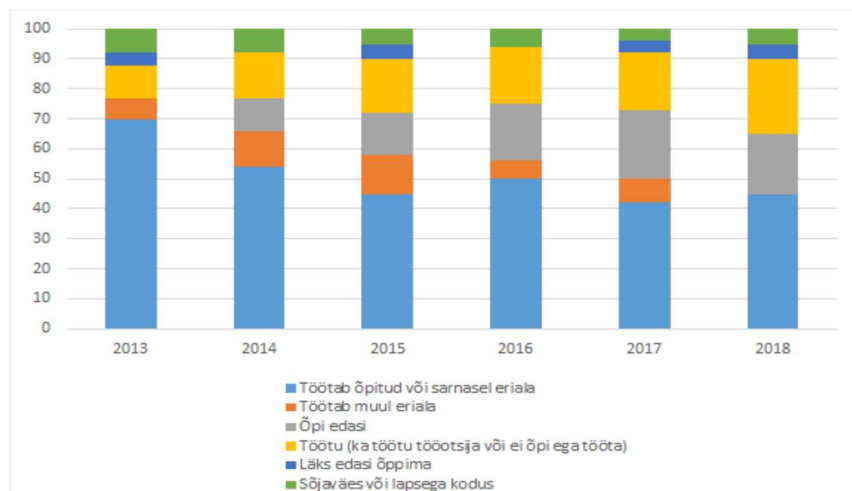
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Eesti keskmine	43,3	42,9	45,6	41,9	50,0	60,5
Kooli keskmine	13,3	20,2	7,8	9,4	26,3	55,6
Ehitus- ja tsiviilrajatised ning materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	18,8	23,0	9,4	11,7	20,4	55,3
Käsitöö	11,1	100,0		100,0	100,0	100,0

Tabel 9. Kutseeksami sooritanud õppijate arv *allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne*

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ehitusviimistlus	-	-	-	-	-	-	5
Mööblirestauraator	-	-	-	-	-	9	2
Käsitöö		7	0	3	3	4	4

Eksami sooritajate arv ehituse ja tsiviilrajatiste ning materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) õppekavarühmades on võrdne kooli keskmisega, kuid väiksem kui Eesti keskmine. Kuna ehituse ja tsiviilrajatiste õppekavarühmas on sisse arvestatud ka erivajadusega õppijad, kes ei ole valmis eksamit sooritama, võib sooritajate protsendi lugeda heaks. See näitab õppetöö head kvaliteeti. Käsitöö õppekavarühmas on eksami sooritajate % 2014, 2016, 2017. ja 2018. aastal 100% lõpetajatest, mis näitab õppekavarühmas õppetöö kõrget kvaliteeti.

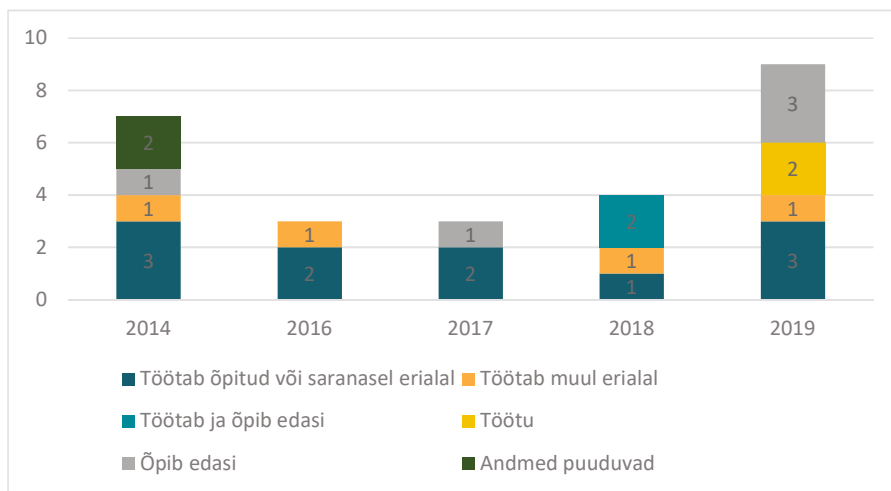
Joonis 4. Lõpetanute edasiõppimine ja rakendumine tööturul õppekavarühmades ehitus ja tsiviilrajatised ning materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) *allikas: Haridussilm*

Õppekavarühmade ehitus ja tsiviilrajatised ning materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) tööhõive on püsinud stabiilsena, samuti edasiõppijate arv. Hindamiskomisjoni hinnangul on tööhõive olnud hea ning see näitab erialase õppe head taset.

Joonis 5. Lõpetanute edasiõppimine ja rakendumine tööturul õppekavarühmas Käsitöö allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne

Rakendumine erialal või sarnasel erialal on lõpetajatel kõrge, mis näitab erialase õppe kõrget taset. Erialaõppe kõrget taset näitab ka kooliküllastuse vestlustel ilmnenu asjaolu, et Vana-Vigala TTK valitakse sageli nii teistkordseks õppeks kui täiendusõppe kohaks.

Tabel 10. Õppijate arv õppekava rühmade lõikes allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne

Õppekavarühm	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19
Ehitus- ja tsiviilrajatised	20	18	21	32	37	31	27
Käsitöö	14	3	13	17	29	17	23
Materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	14	15	26	24	24	21	22

Õppijate arv materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) õppekavarühmas on hinnataval perioodil püsinud stabiilsena. Käsitöö õppekavarühmas on õppijate arv tõusev, kuid ehitus- ja tsiviilrajatiste õppekavarühmas langev.

Hindamiskomisjon soovib täiskasvanud õppijate puhul otsida võimalusi ja luua lühikesi sh. osakutsetega õppekavasid, kui seda võimaldab kutsestandard. Kasutada paindlikke õppevorme sh. mittestatsionaarset õpet. Kutsekeskharidusõppes õppekavarühmade põhiselt jagada teistele kutseõppeasutustele oma erivajadustega õppijate õpetamise kogemust teistele kutseõppeasutustele ning üle- Eestiliselt turundada kutsekeskharidusõpet erivajadustega õppijatele.

Tabel 11. Õppetöö katkestajate osakaal kutsehariduses kokku, %-des *allikas: Haridussilm*

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Eesti keskmine	20,2	21,8	20,3	19,2	19,5	21,7
Kooli keskmine	14,7	13,9	13,8	15,5	21,8	21,0
Ehitus- ja tsiviilrajatised, materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit)	15,2	14,2	13,7	14,7	22,9	21,2
Käsitöö	14,3	0,0	30,8	11,8	44,8	35,3

Väljalangevus käsitöö õppekavarühmast on kõrgem, kui kooli ja Eesti keskmine ning kui teistes hinnatavates õppekavarühmades. Võrreldes 2017. aastaga on väljalangevus 2018. aastal vähenenud, kuid on suurem kui 2013. – 2016. aastal. Ehitus- ja tsiviilrajatised, materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) õppekavarühmades on väljalangevus kooli keskmisel ja Eesti keskmisel tasemel. Võrreldes 2017. aastaga on väljalangevus vähenenud 2018. aastal, kuid suurem kui 2013 – 2016. aastal. Käsitöö õppekavarühmas õpivad ainult täiskasvanud õppijad ning väljalangevuse põhjuseks on töö, pere ja koolielu ühitamise raskused.

Hindamiskomisjon on arvamusel, et olemasolevad tugi- ja toetusmeetmed toetavad põhikooli järgsete õppijate ning HEV õppijate väljalangevuse ohjamist, kuid ei ole tõhusad täiskasvanud õppijate väljalangevuse ohjamiseks. Kool planeerib edaspidi kasutada teste, suurendada tugiteenuste kättesaadavust. Hindamiskomisjon soovib täiskasvanud õppijate puhul rakendada lisaks ka mittestatsionaarset õppevormi, et muuta paindlikumaks töö, kooli ja pereelu ühitamine. Lisaks soovib hindamiskomisjon täiskasvanud õppijate puhul rakendada sihipäraselt andragoogika põhimõtteid.

Järeldused

○ Tugevused

- Vana-Vigala TTKs on hinnatavates õppekavarühmades sidus keskkond, kus õpilaste erisused on normaalsus ja kõik toetavad üksteist eesmärkide saavutamisel, nii kaasõpilased, õpetajad kui ka tugiteenuste töötajad. Õpilaste ja õpetajate suhe on usalduslik. Tugisüsteem töötab tulemuslikult ja panustab iga õpilase individuaalsuse toetamisele.
- Tööhõive- ja järelõppekeskuse kasutamine õpilaste ettevõttepraktika korraldamisel ning intellektipuudega õpilaste toetamisel töö- ja elukoha leidmisel pärast kooli.
- Väga hea sisustusega keraamika ja sepatöö õppeklassid käsitöö õppekavarühmas, mis võimaldavad kaasaegset, õppijate huvidele ja ettevõtjate vajadustele vastavat õpet.
- Väga head kontaktid vilistlastega, kes jätkavad koolikogukonnaga intensiivset suhtlemist ka pärast kooli lõpetamist. Kool hoiab oma töökojad avatutena ka vilistlastel. Kasvav vilistlaskond ja toimivad suhted vilistlastega on ehituse ja tsiviilrajatiste, materjali töötlemise (klaas, paber, plast, puit) ja käsitöö õppekavarühmade arengu arvestatav potentsiaal, kuna lähendavad kooli õppetööd töömaailma vajadustele.
- Kool järgib pideva parendamise põhimõtet. Õppekavade arendus on hinnatavates õppekavarühmades eesmärgistatud ja süsteemne, õppetöö toimub õppekavade rakenduskavade järgi, viiakse läbi mitmesuguseid tagasisideküsitlusi, mille tulemuste alusel on arendus-, õppe- ja kasvatustöösse sisse viidud mitmeid muudatusi, mille õpilased ja töötajad on heaks kiitnud. Õppe- ja kasvatustöö toimub arengukava järgi, sisehindamise tulemusi arvestatakse uue perioodi arengukava koostamisel.

- **Parendusvaldkonnad** ja komisjoni **soovitused** selle probleemi või kitsaskoha lahendamiseks
  - Kooli tugistruktuurid on välja arendatud nõrgema konkurentsivõimega õpilaste ja nooremate, põhikoolijärgsete õppijate toetamiseks, täiskasvanud õppija vajab teistsugust toetust ja teistsugust lähenemist. Komisjon soovib rakendada täiskasvanud õppijate koolituses andragoogika põhimõtteid, mis aitab vähendada väljalangevust erialadel, kus õppijad on täiskasvanud (näit. käsitöö õppekavarühmas).
  - Praktikapäevikud on ettevõttepoolse juhendaja poolt täidetud lakooniliselt, üldsõnaliselt, õpilaseti vähevarieeruvalt ja ei anna koolile vajalikku infot õppija arengu kohta. Komisjon soovib muuta praktikapäeviku täitmist nii, et praktikant ise kirjutab oma. Praktikajuhendaja koos praktikandiga arutab läbi tehtud tööd, täpsustab terminoloogiat. Praktikajuhendaja oma suunavate küsimustega aitab praktikandil aru saada, kui objektiivne on õpilane oma hinnangutes olnud ning kui hea enda tegevuse reflekteerija ta on. Juhendaja jälgib, et kõik vajalikud tööaspektid oleksid hinnatud, suunab kujundava hindamise vormis praktikandi eneseanalüüsi oskust. Praktika lõpliku kokkuvõtte koostab juhendaja ja edastab oma aruande õppurile ja koolile. Selliselt täidetuna muutub praktikapäevik kooli jaoks informatiivsemaks.
  - Õppekavarühmas ehitus ja tsiviilrajatised ehitusviimistleja õppekava täitmiseks pole kaasaegseid ruume ega õppevahendeid. Komisjon soovib õppekavarühmale leida suuremaid praktikaruume ja kaasaegsemaid seadmeid, näit. segu- ja pahtlipritsid, elektrilised lihvimismasinad, keraamiliste plaatide vesilõikur.
  - Õppekavarühma materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) mööbli restaureerimise õppekava täitmiseks puuduvad erialaspetsiifilised tingimused, õppekava vajab nii materiaali-technilist kui kompetentsituge. Komisjon soovib sisustada põhiõpinguteks vajalikud ruumid (näit. lakkimiseks ja tekstiilitöödeks vajalik tolmuvaab keskkond, ruumid restaureeritavate esemete hoidmiseks jm.) ja muretseda kaasaegsed töö- ja viimistlusvahendeid. Restaureerimisalase kompetentsi tõstmiseks soovib komisjon kaasata õppeprotsessi oma ala spetsialiste, kes suudavad lahti mõtestada traditsioonilisi töövõtteid, tunnevad mööbli ajalugu, materjalide kasutamist jm. Nii restaureerimistööks vajalike materiaali-techniliste tingimuste parendamine kui erialameistrite kaasamine tõhustaks koolis antavat restaureerimisalast õpet märgatavalt.
  - Hädaolukorra lahendamise plaanis on ära märgitud 0-võtme kaks asukohta koolis, see info on avalikult kättesaadav ja seetõttu turvarisk. Komisjon soovib turvariski vähendada selliselt, et ohuplaanis on vaid teave, millised isikud on teadlikud selle võtme asukohast.
  - Peahoone praegune seisund kahjustab kooli mainet ja töötab vastu kooli meeskonna püüdlustele pakkuda õpilastele kvaliteetset kutseõpet, kooli peahoone vajab renoveerimist. Komisjon soovib Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli nõunike kogul kasutada neile antud õigust pöörduda ettepanekutega koolipidaja Haridus- ja Teadusministeeriumi poole ettepanekuga eraldada renoveerimiseks vajalikke vahendeid.
- **Arenguvõimalused**
  - Täiendada õppijate toetamise tugistruktuuri kunstiteraapiaga ning loominguliste käsitöölise tegevustega. Kunstilise eneseväljenduse vahendid sobivad eneseväljenduseks ja eneseväärikuse tunnetamiseks. Terapeutiliseks tegevuseks pakub häid võimalusi keraamikaklass. Keraamikaklassi eeskujul julgustab komisjon avama ka maaliklassi – värviteraapia ja maalimise kaudu on võimalik aidata nii depressiivset õppijat kui julgustada ja edasi arendada andeka õppuri talenti.
  - Kooli erialade tutvustamise/reklaamimise raames suunata üldhariduskoole üleminekuplaanide koostamisele, kasutades selleks ka HEV-koolidele pakutavat kutsealase eelkoolituse kursust.

- Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskoolil on potentsiaali saada loome-erialade õpetamise kompetentsikeskuseks, mille suunas seniste arengutega liigutaksegi. Komisjon soovib kaasata tegevustesse ja koolitustesse ettevõtjaid ja eriala-spetsialiste, muuta üldhariduslike ning toetavate õppeainete õpetamise metoodikat, rakendada seminaritüüpi paneeldiskussioone.
- Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskoolil koostööd Märjamaa Gümnaasiumiga praktiliselt ei ole, kuigi asuvad ühe valla territooriumil. Komisjon soovib kooli nõukogul läbi mõelda, mis on võimalikud koostöö kohad (näiteks valikmoodulid gümnasistidele) ja kasutada oma võimalusi koostöö arendamisel Märjamaa Gümnaasiumiga ja Märjamaa vallaga.
- Komisjon soovib üldistada nõrgema konkurentsivõimega õpilaste õpetamise ja sidusa koolikeskkonna kujundamise pikaajalise kogemuse ning vormistada see metoodiliseks materjaliks, millega saab kool end tutvustada teistele koolidele, tööandjatele, potentsiaalsetele õpilastele. Metoodiline materjal oleks kasutatav ka koolitusmaterjalina sidusa koolikeskkonna kujundamise koolitustel.

3.3 Õpetajad¹

Hindamiskriteeriumid

1. **Õppekavadel on vajaliku kvalifikatsiooniga õpetajad, sh praktikud ja pädevad praktikajuhendajad; õpetajatöö maht ja ametikohad on planeeritud;**
2. **Õpetajate kutse-, eri- ja ametialane areng lähtub õppekavadest, õppijate vajadustest ja osapoolte tagasisidest ning eneseanalüüsist.**

Analüüs

ÕPETAJATE VASTAVUS KVALIFIKATSIOONINÕUETELE, VANUSELINE KOOSSEIS

Ehituse ja tsiviilrajatiste ning materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) õppekavarühmades töötab püsiv, pika staažiga väljakujunenud personal. Lisaks kasutatakse praktikuid töömaailmast ning kooli vilistlasi. Näiteks sepikoda hoiab korras kooli vilistlane. Valikainete läbiviimisel kasutab käsitöö õppekavarühm ka teiste kutseõppeasutuste õpetajaid. Näiteks õppeaineid graveerimine ja Eesti rahvakultuuri ja rauatöö ajalugu viivad läbi Eesti Kunstiakadeemia õppejõud.

Koolikülastuse vestlusel selgus, et mitmetel töötajatel on palju ja erinevaid tööülesandeid. Näiteks käsitöö osakonnajuhataja on nii osakonnajuhataja, kursusejuhendaja, õpetaja, Erasmus+ projektide juht. Hindamiskomisjoni arvates võib see põhjustada läbipõlemist ning seetõttu soovib kaaluda ülesannete üle vaatamist ning võimalusel töötajate vahel ümberjagamist.

Koolikülastuse käigus läbiviidud vestlustel sai kinnitust, et personali arv on piisav õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimiseks. Õpetajad vastavad õpetaja ja kutseõpetaja kutsestandardist tulenevatele kvalifikatsiooninõuetele. Ehitusviimistluse kutseõpetaja omab ka maaler, tase 4, teine pottsepp, tase 4, materjalide töötlemise kutseõpetaja mööblirestauraator, tase 4 ning sepatöö valdkonna põhiõpetaja sepp, tase 4 kutsetunnistust. Lisaks on viimasel ka kutseõpetaja, tase 5 kutsetunnistust.

¹ Õpetajad on antud dokumendi kontekstis kõik õppekasvatusala töötajad (sh praktilise töö juhendajad, praktikajuhendajad koolis jt)

Tabel 11. Õpetajate vanuseline struktuur *allikas: kooli eneseanalüüsi aruanne*

Õppekavarühm/vanuse grupp	Kuni 30.a	30.-40.a	41 – 50.a	51.-60.a	61.a ja üle selle
Ehitus ja tsiviilrajatised		1		4	8
Materjalide töötlemine			1	1	2
Käsitöö	2	2	3	3	3

Vanuselise struktuuri poolest töötavad hinnatavates õppekavarühmades vanemad õpetajad, mille põhjuseks on asjaolu, et töötajaskond on olnud püsiv. Kooli arengukavas on märgitud, et kaadri kujundamise põhimõtteks ei ole ilmtingimata noorte töötajate olemasolu, vaid pigem kompetentse kaadri olemasolu.

Koolikülastuse käigus läbiviidud vestlustest õppedirektori ja arendusjuhiga selgus, et ettevõtete praktikajuhendajatele pakub kool sh. hinnatavad õppekavarühmad, võimalust osaleda kooli poolt korraldatavatel seminaridel, ümarlaudadel ja praktikajuhendajatele mõeldud koolitustel. Kuid ettevõtteid, kes nimetatud üritustel osalevad, on vähe.

ÕPETAJATE KUTSE- JA ERIALANE ARENG

Koolikülastuse käigus läbiviidud vestlustest õppedirektori ning õpetajatega selgus, et kompetentsust tagatakse koolituste ning stažeerimistega ettevõtetes. Koolil on õpetajate koolituse ja stažeerimise plaan, mille igal sügisel koostab õppedirektor. Sisendi plaani koostamiseks saadakse õppedirektori ütlusel õpetajate poolt koostatud eneseanalüüsides, mille õpetaja koostab õppeinfosüsteemis, ning kooli juhtkonna tähelepanekutest. Õpetaja märgib eneseanalüüsi lehele eelseisva õppeaasta prioriteedid, olulisemad tegevused ning koolitussoovid. Iga aasta augustis tuleb õpetaja koos oma eneseanalüüsi kokkuvõttega arenguvestlusele õppedirektori juurde ning alles seejärel määrab õppedirektor koostöös osakonnajuhatajaga talle õppetöös koormuse. Läbiviidud arenguvestluste põhjal koostab õppedirektor kokkuvõtte ning sealt selgub, millele eeloleval õppeaastal tähelepanu koondad. Sealt tekivad ka koolitusideed.

Koolitusplaanist on näha ning koolikülastuse vestlusest õpetajate ja õppedirektoriga selgus, et igal õppeaastal toimuvad personalile sisekoolitused. Näiteks 2019. aasta septembris toimus koostöös Astangu Kutser rehabilitatsiooni keskusega koolitus „Õppija erivajaduse märkamine“, 2020. aasta jaanuaris on planeeritud koolitus, kus käsitletakse autoriõigusi, sisulitsentse ning teose kasutamist õppetöös.

Eneseanalüüsi aruandest selgus ning koolikülastusel toimunud vestlusel õpetajate ning õppedirektoriga leidis kinnitust, et õppedirektor koostab igal sügisel õppeaasta alguses stažeerimise ajakava, leppides eelnevalt kokku õpetajaga tundide mahus. Ettevõtte stažeerimiseks valib õpetaja ise. Alates 2018/2019. õppeaastast on tasustatud stažeerimine õpetaja tunni hindega. Õpetaja teeb kokkuvõtte stažeerimisest eneseanalüüsi kokkuvõttes. Esitatud eneseanalüüsi ja arenguvestluste põhjal annab õppedirektor esmase hinnangu stažeerimisele, õpirände või koolitustelt saadud oskustele/teadmistele. Koolikülastusel märkisid õppedirektor ja arendusjuht, et põhjalikum hinnang antakse õpilaste ja kolleegide tagasisidet analüüsides ning õpetaja igapäevast tööd jälgides, kuid mõlemad väitsid, et stažeerimise tõhususe ja mõjususe hindamiseks hetkel koolis metoodika puudub. Saadud teadmisi jagavad stažeerinud või väljaspool kooli toimunud koolitusel osalenud õpetajad kolleegidele esmaspäevastes infominutites, osakonna koosolekutel või edastatakse infolisti materjalid või lingid, kust materjalid leitavad on.

Kooli arendusjuht on tööl alates 2017. aastast ning koostab sellest ajast alates regulaarselt töötajate õpiränneteks Erasmus+ projektide toetuste taotlusi. Eesmärk on arendada töötajate erialast kompetentsust, võõrkeeleoskust ning laiendada nende silmaringi. Viimasel paaril aastal on käinud näiteks ehitusviimistluse õpetaja õpirändel Lätis, mööblirestauraatorite õpetaja oli Sitsiilias (Itaalias). Nende õpetajate toetuseks, kes ei valda piisavalt võõrkeelt, et välisriigis ise hakkama saada, on õpirändel toeks kooli arendusjuht kui tõlk ja reisisaatja eesmärgiga anda ka neile võimalus enesearendamiseks väljaspool Eestit.

IT-alaselt toetavad õpetajaid IT-spetsialist ja kooli haridustehnoloog, kes nõustavad vajadusel õpetajaid individuaalselt. 2018. aastal kaardistas haridustehnoloog õpetajate digioskused ning vastavalt saadud infole toimuvad kaks korda kuus eesmärgistatud digialased koolitused õpetajatele. Haridustehnoloogi eestvedamisel korraldas HITSA 2018. aastal ka kooli töötajatele sisekoolituse digipädevuste tõstmiseks. Parendustegevusena näevad hinnatavad õppekavarühmad õpetajate digipädevuste tõstmist, sest digipädevuste kaardistamine kinnitas, et õpetajate digipädevused ei vasta Society for Technology in Education haridustehnoloogilistele pädevustele. See takistab aga kaasaegsete digioskuste baasil kasutatavate õppematerjalide ning meetodite kasutamist ning seeläbi õppetöö huvitavamaks muutmist ja kaasajastamist.

Kooli eneseanalüüsi aruandest selgus ning koolikülastusel läbiviidud vestlustel õpetajatega leidis kinnitust, et algajatele õpetajatele ning ettevõtetest praktikutele-tunniandjatele on toetuseks eriala osakonna juhtivõpetaja ning vajadusel teised õpetajad. Seadusandluse ning õppeprotsessi dokumenteerimise osas toetab neid õppedirektor.

OSALEMINE VÕRGUSTIKES, KOOSTÖÖ

Osakondade juhatajad ja õpetajad osalevad õppekavade väljatöötamise koostöövõrgustikes, näiteks puukäsitöölise õppekava on koostatud koostöös Kopli Ametikooli, SA Innove ning Kutsekoja ning erinevate ettevõtete esindajatega. Samuti osaletakse SA Innove korraldavatel piirkondlikel seminaridel, et saada infot uutest suundadest kutsehariduses. Vestlustel osalenud õpetajad rõhutasid ka head läbisaamist ja koostööd teiste kutseõppeasutustega, näiteks metallitöös Viljandi Kutseõppekeskusega.

Märkimist väärib õpetajate koostöö õppekavarühma siseselt ning õppekavarühmade vahel. See on taganud positiivse tööõhkkonna, üksteise toetamise ning töötajate motiveerituse, mis toetab hinnatavate õppekavarühmade arengut.

Käsitöö õppekavarühmas sepa tööga seotud õpetaja on Eesti Seppade Ühenduse esimees ning kaks õpetajat sama ühenduse liikmed. Üks sepa eriala õpetaja on käsitöö kutseala kutsekomisjoni liige ning õppejõud TÜ Viljandi Kultuuriakadeemias. Ehitus- ja tsiviilrajatiste õppekavarühm teeb koostööd erinevate ehitusmaterjalide maaletoojatega, näiteks Tikkurila. Ettevõtjad korraldavad kooli praktilise õppe baasides vähemalt kaks korda aastas õppepäevi, kus saavad osaleda ka õppekavarühma kutseõpetajad. See aitab kaasa õpetajate professionaalsele arengule ning aitab kursis olla uute materjalidega ehitusturul.

TUNNUSTAMINE, RAHULOLU

Koolikülastuse vestlustel osalenud kinnitasid ja töid positiivsena esile tunnustamist, kui õpetajad või nende õpilased on osalenud kutse- või muudel võistlustel. Tunnustakse tänukirjaga või märgitakse avalikult infominutitel.

Koolikülastuse käigus läbiviidud vestlusel õppedirektori ja arendusjuhiga selgus, et koolis viiakse 2012. aastast läbi rahuloluküsitlusi, kuid mitte regulaarselt. Õpilaste küsitluse analüüs näitab stabiilset rahulolu õpetajate erialase pädevusega. 2019/2020. õppeaastast on koostatud regulaarsete küsitluste läbiviimiseks e-formular eesmärgiga muuta küsitluste läbiviimine regulaarseks.

Järeldused

- **Tugevused**
  - Õppekavarühmade õpetajad on loovad, meetodiliselt mitmekesised ja õppekavarühmade võimalusi riskis kasutavad. Loomingulisus nii arendustöös kui õppetegevuses on kogu kooli, sh ehituse ja tsiviilrajatiste, materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) ning käsitöö õppekavarühmade olulisemaid tugevusi.
  - Hinnatavates õppekavarühmades on pikaajalise erialase ja pedagoogilise kogemusega motiveeritud ja oma tööd väärtustavad õpetajad.
  - Hinnatavate õppekavarühmade õpetajad vastavad kvalifikatsiooninõuetele, mitmed neist omavad erialast kutsetunnistust, aktiivselt osaletakse täienduskoolitustel ja stažeerimistel sh. välisriikides.
  - Hinnatavates õppekavarühmades kasutatakse õppetöö läbiviimiseks praktikuid ettevõtetest ning teistest kutse- ja kõrgkoolidest, toimib koostöö ettevõtete, mis aitab kaasa kutseõpetajate professionaalsele kasvule.

- **Parendusvaldkonnad ja komisjoni soovitus** selle probleemi või kitsaskoha lahendamiseks
  - Töötajate ja õppijate seas läbiviidavad küsitlused ei ole regulaarsed ning seetõttu on keeruline hinnata trende erialaste oskuste õpetamise osas. Komisjon soovib muuta küsitluste läbiviimine ja tulemuste analüüs regulaarseks ning eristada vastajad õppekavarühmade põhiselt. See annab võimaluse võrrelda kooli siseselt õppijate rahulolu õpetajate erialaste teadmistega.
  - Stažeerimiseks valib õpetaja ettevõtte juhuslikult ning koolituste ja stažeerimise mõjususe hindamise meetodika puudub. Hindamiskomisjon soovib välja töötada stažeerimise ettevõtte valikuks ning stažeerimise ja koolituste mõjususe ja tõhususe hindamiseks meetodika, et tagada stažeerimiseks kulutatava raha otstarbekas kasutamine ning õppekavarühma jätkusuutlikkus.

- **Arenguvõimalused**
  - Digipädevuste tõstmine digioskuste baasil kasutatavate õppematerjalide ning meetodite kasutamiseks õppetöös ning seeläbi õppetöö huvitavamaks muutmiseks ja kaasajastamiseks.

4. Hindamiskomisjoni peamised järeldused ehitus- ja tsiviilrajatiste, materjalide töötlemise (klaas, paber, plast, puit) ning käsitöö õppekavarühmade osas

Peamised järeldused

- **Õppekavarühmade ühised tugevused**
  - Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool on leidnud oma niši:
    - kooli õppekavad õppekavarühmades ehitus ja tsiviilrajatised, materjali töötlus (klaas, plast, paber, puit) ja käsitöö pakuvad õppimisvõimalusi madalama konkurentsivõimega õpilastele, sõltumata õpilaste intellektuaalsetest, sotsiaalsetest, hariduslikest jt erisustest;
    - kool pakub kutseõpet väheõpetatavatel erialadel. Kõigis hinnatavates õppekavarühmades on erialasid, mida õpetatakse kas ainult Vana-Vigalas (näit. puukäsitööline) või veel vaid mõnes kutseõppeasutuses (näit. sepp, mööbli-restauraator, jt). Ka alles avatud erialad, keraamik ja pottsepp-sell, kuuluvad vähestes koolides õpetatavate erialade hulka.
  - Vana-Vigala koolil on õnnestunud luua sidus keskkond, kus õpilaste erisused on normaalsus ja kõik toetavad üksteist seatud eesmärkide saavutamisel, seda nii kaasõpilaste kui ka õpetajate ning tugiteenuste töötajate näol. See saavutus annab kinnitust antud kooli olulisusest ühiskonnas ja annab põhjust võtta neilt õppust parema ja inimlikuma maailma loomisel. Sellise tulemuse on võimalikuks teinud õpilaste ja õpetajate usalduslik suhe ning loogiline ja tulemuslikult töötav iga õpilase individuaalsuse toetamisele panustav tugisüsteem.
  - Vana-Vigala TTK õpilaste toetamise süsteemis on kogu vabariigi mastaabis unikaalne lüli – tööhõive ja järelõppe keskus. Keskuse missioon on toetada intellektipuudega õpilasi töö- ja elukoha leidmisel paari aasta jooksul pärast kutseõppe lõpetamist (vt kooli kodulehekülg- <https://www.vigalattk.ee/>). Keskus toetab ka praegusi õpilasi ettevõttepraktika korraldamisel ja intellektipuudega õpilasi töö- ja elukeskkonna leidmisel pärast kooli.
  - Õppekavarühmades ehitus ja tsiviilrajatised, materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) ja käsitöö töötab motiveeritud ja oma tööd väärtustav personal. Õpetajad vastavad kvalifikatsiooninõuetele, mitmed neist omavad erialast kutsetunnistust, nad osalevad aktiivselt täienduskoolitustel ja stažeerimisel, sh välisriikides.
  - Hea koostöö ettevõtjatega, mis aitab kaasa kutseõpetajate professionaalsele kasvule.
  - Kooli juhtimine, k.a õppekavaarenduse juhtimine on läbipaistev. Iganädalased infominutid, infoleht, kevadine meetodikapäev loovad võimaluse ühtlustada õpetajate meetodilist ettevalmistust, motiveerivad õpetajate enesearendustööd, tugevdavad õpetajate kaasatus- ja osalustunnet.
  - Õppekavade arendus on eesmärgistatud ja süsteemne, õppetöö toimub õppekavade rakenduskavade järgi, viiakse läbi mitmesuguseid tagasiside-küsitlusi, mille tulemuste alusel on arendus-, õppe- ja kasvatustöösse sisse viidud mitmeid muudatusi, mille õpilased ja töötajad on heaks kiitnud. Õppe- ja kasvatustöö toimub arengukava järgi, sisehindamise tulemusi arvestatakse uue perioodi arengukava koostamisel.
- **Õppekavarühmade ühised parentusvaldkonnad ja soovitused**

- Õppekavade arenduses ilmneb teoreetiliste teadmiste vähendamise tendents. Komisjon soovib edasises õppekava-arenduses mõelda läbi, kuidas õpetada teoreetilisi teadmisi nii, et nende vastu tekiks huvi ja et nad õpilase jaoks haakuksid praktilise õppega. See parendaks õpilaste konkurentsivõimet tööturul, sest konkurentsivõimeks tööturul on vaja ka head teoreetilist ettevalmistust.
- Kooli tugistruktuurid ei toeta piisavalt täiskasvanud õppijat, sest on välja arendatud nõrgema konkurentsivõimega õpilaste ja nooremate, põhikoolijärgsete õppijate toetamiseks. Täiskasvanud õppija vajab teistsugust toetust ja teistsugust lähenemist. Komisjon soovib rakendada täiskasvanud õppijate koolituses andragoogika põhimõtteid. Loodetavasti aitab andragoogiline lähenemine vähendada väljalangevust erialadel, kus õppijad on täiskasvanud (näit. käsitöö õppekavarühmas sepa erialal).
- Tagasisideinfo jt andmete kogumine ei ole olnud järjepidev, mistõttu on raske kokku saada tulemusnäitajate ja erialaste oskuste õpetamise trende. Komisjon soovib koguda sisehindamiseks vajalikke andmeid süsteemselt õppekavarühmiti, et tagada tulemuste võrdlus erinevate õppekavarühmade ning ka aastate lõikes, samuti võrdlused arengukava eesmärkidega ja teiste kutseõppeasutustega.
- Kooli peahoone vajab renoveerimist, peahoone praegune seisund kahjustab kooli mainet ja töötab vastu kooli pedagoogilise meeskonna püüdlustele pakkuda õpilastele kvaliteetse kutseõppe võimalusi. Komisjon soovib Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli nõunike kogul kasutada neile antud õigust pöörduda ettepanekutega koolipidaja – Haridus- ja Teadusministeeriumi – poole ettepanekuga eraldada renoveerimiseks vajalikke vahendeid.
- Täienduskoolituskursusi viiakse läbi vähe. Komisjon teeb ettepaneku senisest enam viia läbi täienduskoolituskursusi hinnatavate õppekavarühmade jätkusuutlikkuse tagamiseks. Täienduskoolitused võimaldavad paremini rakendada hinnatavate õppekavarühmade materiaali-tehnilist baasi ja seostada õppekavarühmade pakutavat kutseõpet töömaailma vajadustega.

- **Tugevused õppekavarühmade lõikes**

ÕPPEKAVARÜHM EHTUS- JA TSIVIILRAJATISED

- Õpilased on edukad kutseksamite sooritamisel, mis näitab õppe head taset.
- Koostatud on uus õppekava pottsepp-sell, on alustatud õpet sellel õppekaval ning see on andnud võimaluse laiendada eriala valikut koolis, suurendada õppijate arvu õppekavarühmas ning aitab kaasa läbiviidavate täienduskoolituste arvu tõusule.
- Erivajadustega õppijad osalevad õpirändel, mis toetab lisaks erialaste teadmiste omandamisele ka silmaringi laiendamist, võõrkeeleoskuste arendamist.

ÕPPEKAVARÜHM MATERJALIDE TÖÖTLEMINE (KLAAS, PABER, PLAST, PUIT)

- Õppijate arv õppekavarühmas on püsinud stabiilsena hinnataval perioodil tänu õpetajate ja tugipersonali heale tööle.
- Tagasihoidlikule õppekavarühma õppebaasile vaatamata on õppijad õpingutega rahul ja õpihuvilised leiavad kooli üles tänu sidusale keskkonnale, kus õpilaste erisused on normaalsus ja kõik toetavad üksteist eesmärkide saavutamisel.

ÕPPEKAVARÜHM KÄSITÖÖ

- Õppijate arv õppekavarühmas on kasvanud tänu uue õppekava (keraamik) avamisele.

- Käsitöö õppekavarühma sepa õppekava lõpetajate rakendumine erialal või sarnasel erialal on kõrge ja stabiilne, mis näitab erialase õppe kõrget taset. Erialaõppe kõrget taset näitab ka koolikülastuse vestlustel ilmnunud asjaolu, et Vana-Vigala TTK valitakse sageli nii teistkordseks õppeks kui täiendusõppe kohaks.
- Käsitöö ÕKR-is on väga hea sisustusega sepatöö ja keraamika klassid, mis võimaldavad õpilaste huvidele ja tööturu vajadustele vastavat kaasaegset kutseõpet.
- Vilistlased on koondunud kooli ümber ning toetavad oma tegevusega õppekavarühma jätkusuutlikkust.

- **Parendusvaldkonnad ja soovitused õppekavarühmade lõikes**

ÕPPEKAVARÜHM EHTUS- JA TSIVIILRAJATISED

- Õppekavarühma praktilise töö ruumid vajavad remonti ja varustus kaasajastamist. Komisjon soovib muretseda ehitusviimistluse eriala praktilise väljaõppe kaasajastamiseks kaasaegsemaid seadmeid, näit. segu- ja pahtlipritsid, elektrilised lihvimismasinad, keraamiliste plaatide vesilõikur.

ÕPPEKAVARÜHM MATERJALIDE TÖÖTLEMINE (KLAAS, PABER, PLAST, PUIT)

- Õppekavarühma materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) mööblirestauraatori õppekava täitmiseks ei ole sobivaid ruume ja vahendeid, eriala vajab materiaal-tehnilist tuge. Komisjon soovib sisustada erialaõppeks vajalikud ruumid, kus oleks lakkimiseks ja tekstiilitöödeks vajalik tolmuvaab keskkond ning ruumid restaureeritavate esemete hoidmiseks. Komisjon soovib muretseda kaasaegseid töö- ja viimistlusvahendeid. Restaureerimistöök vajalike materiaal-tehniliste tingimuste parendamine tõhustaks koolis antavat restaureerimisalast õpet märgatavalt.
- Õppekavarühma materjalide töötlemine (klaas, paber, plast, puit) mööblirestauraatori õppekava täitmiseks napib praegu spetsiifilise erialase ettevalmistusega kutseõpetajaid. Restaureerimisalase kompetentsi tõstmiseks soovib komisjon kaasata õppeprotsessi välislektoritena oma ala spetsialiste, kes suudavad lahti mõtestada traditsioonilisi töövõtteid, tunnevad mööbli ajalugu, materjalide kasutamist jm. Erialameistrite kaasamine tõhustaks mööbli restaureerimise õppekava õpiväljundite saavutamist märgatavalt

ÕPPEKAVARÜHM KÄSITÖÖ

- Käsitöö õppekavarühma õpilastel ei ole head ettekujutust loomemajandusest, kuid käsitöö valdkonnas tuleb lõpetajal suure tõenäosusega endale ise töökoht luua, palgatöölisena töö leidmise võimalus on minimaalne. Komisjon soovib loomemajanduse ja ettevõtluse aluste põhjalikku käsitlemist õpingute ajal, mis tõstaks praeguste õpilaste konkurentsivõimet tööturul.
- Käsitöö õppekavarühmas on suur väljalangevus. Komisjon soovib rakendada õppetöö läbiviimisel süsteemselt andragoogika põhimõtteid, pöörata tähelepanu täiskasvanud õppijate vajadustele, nende toetamisele ja tugiteenuste kättesaadavusele.